

BELEIDSDRAAIBOEK

MOND- EN KLAUWZEER

Directie:
Voedings- en Veterinaire Aangelegenheden

Datum:
december 2002

Plaats:
's Gravenhage

Inhoudsopgave

1. INLEIDING.....	2
2. ALGEMEEN KADER	3
2.1 Draaiboeken	3
2.2 Juridisch Kader/ Wettelijke Basis	4
2.3 Opbouw van het beleidsdraaiboek Mond- en Klauwzeer	5
2.4 Begrippen en definities.....	8
3. FASEN EN SCENARIOS	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Normale Fase.....	10
3.3 Aandachtsfase	13
3.4 Verdenkingsfase	18
3.5 Crisisfase	21
3.6 Fase van buitengewone omstandigheden	26
3.7 Afbouwfase	27
4. MAATREGELENPAKKETTEN	29
4.1 Maatregelenpakket standstill	29
4.2 Maatregelenpakket beschermingsgebied/toezichtgebied/vervoersverbodgebied.....	31
4.3 Maatregelenpakket compartiment besmette haard.....	34
4.4 Maatregelenpakket compartiment vrij.....	37
5. AFBOUW MAATREGELENPAKKETTEN	40
6. BIJLAGEN	42
1. Afkortingen en definities.....	43
2. Toepassingsmogelijkheden melk	45
3. Tabel boerderijzuivel.....	46
4. Compartimenten	47
5. Criteria voor het scheiden van bedrijfsgedeelten/bedrijfstakingen	49
6. Procedures bij beleidsbesluiten	50
7. Welzijnsmaatregelen	51
8. Paardenhouderij	52
9. Dierentuinen en rode lijst/ CITES soorten	55
10. Samenstelling diverse overlegstructuren.....	56

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidsdraaiboek voor de preventie en bestrijding van mond- en klauwzeer: een concrete handleiding voor een effectief, gecoördineerd en zorgvuldig optreden van het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij. Naar aanleiding van de uitbraak van mond- en klauwzeer in 2001 en de daarop volgende evaluaties is er in februari 2002 een beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer opgesteld. Een aantal technische knelpunten uit dit concept-draaiboek zijn in het najaar van 2002 besproken met direct betrokken organisaties, en op basis van deze overleggen is het huidige beleidsdraaiboek aangepast. In 2003 zal dit beleidsdraaiboek dienen als input voor een uitgebreider traject van overleg, discussie met alle betrokken organisaties. Op basis van dit traject zal een uitgebreidere publieksversie van het draaiboek geschreven worden waarin onderbouwing van beleidsbeslissingen uitgelegd zal worden. Overigens zal het aanpassen en updaten van het beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer een doorlopend proces zijn.

Het draaiboek is een crisis-specifiek draaiboek, waarbij per fase van de crisis de mogelijk scenario's en de bijbehorende beleidsmaatregelen weergegeven worden. Het draaiboek houdt hierbij het midden tussen een 'checklist' en een 'kookboek': er zijn maatregelen die altijd genomen moeten worden en er zijn optionele maatregelen en adviezen, afhankelijk van de ernst van de situatie. Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om geheel af te wijken van de beschreven maatregelen.

Het beleidsdraaiboek start met een beschrijving van het wettelijk kader en de positionering van het beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer ten aanzien van andere draaiboeken. Daarna wordt de opbouw van het draaiboek uit fasen, scenario's, beleidsmaatregelen en maatregelenpakketten toegelicht en worden belangrijkste begrippen omschreven. Tevens vindt u in bijlage 1 een overzicht van de gebruikte afkortingen en definities.

De opsomming van de scenario's is een weergave van 'alle' mogelijke situaties die zich kunnen voordoen in het kader van mond- en klauwzeer. Deze variëren van geen uitbraak tot een onbeheersbare situatie met veel uitbraken. Niet enkel de scenario's in Nederland zijn meegenomen, ook met uitbraken in de lidstaten en derde landen wordt rekening gehouden. Getracht is zo compleet mogelijk te zijn bij de opsomming van de scenario's. Per scenario zijn de veterinaire-technische beleidsmaatregelen uitgewerkt. De beschreven maatregelenpakketten bevatten de te nemen maatregelen vanaf het begin van de crisis tot aan de afbouw. Omdat de afbouw van de diverse maatregelen in relatie staat tot het verloop van de epidemie, kan voor de meeste items (o.a. vervoer van vee, levende producten) alleen de grote lijn weergegeven worden.

2 Algemeen kader

2.1 *Draaiboeken*

De opbouw van de LNV crisisorganisatie staat beschreven in het **LNV Handboek Crisisbesluitvorming** (versie 1.0, maart 2002). Dit handboek gaat in op de voorzieningen en maatregelen die noodzakelijk zijn om een organisatie in korte tijd en geïntegreerd met de reguliere werkzaamheden, een crisis te laten managen. De bij LNV gekozen structuur sluit aan bij de (interdepartementale) structuur zoals beschreven in het **Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming**. De beide LNV handboeken vormen samen met het **Handboek Financieel Management in Crisissituaties** en het **Concept Handboek Communicatie bij Crises** de paraplu voor alle LNV-draaiboeken, dus ook voor het beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer.

Het **Handboek Financieel Management in Crisissituaties** beschrijft wat de taken zijn voor de organisatieonderdelen van LNV op het gebied van financieel beheer en wie daarvoor verantwoordelijk is.

Het **Concept Handboek Communicatie bij Crisis** geeft een algemene invulling voor de aanpak van communicatie bij crisis. Het geeft inzicht in verantwoordelijkheden, taken, structuren en werkmodellen en een overzicht van de mogelijk in te zetten communicatiemiddelen.

Het **Beleidsdraaiboek Mond-en Klauwzeer** is een crisis-specifiek draaiboek, waarin per fase van crisis de mogelijke scenario's en de bijbehorende beleidsmaatregelen weergegeven worden. De fasen sluiten aan op de fasen vermeld in het Handboek Crisis Besluitvorming. Vanwege het grote belang van de Verdenkingsfase, is deze als een aparte fase uit de Aandachtsfase gelicht.

In het **Uitvoeringsdraaiboek Mond- en Klauwzeer** van de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) worden de activiteiten voortvloeiende uit de te nemen beleidsmaatregelen beschreven. Parallel hiermee lopen de activiteiten vermeld in het draaiboek van het CIDC.

De handhaving is geregeld in het **Draaiboek Dierziektebestrijding** van de Algemene Inspectiedienst (AID) en treedt in werking bij aanvang van de aandachtsfase. Zowel de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de handhavers als de wijze van opschaling zijn geregeld in relatie tot de diverse fasen van crisis. De AID is hierbij ondersteunend voor alle handhavers m.n. politie, douane en marechaussee.

Ten behoeve van de krachtens de Wet Milieubeheer bevoegde gezagen is door VROM een handreiking '**Noodsituaties bij agrarische bedrijven**' opgesteld. Hierin staan de milieukundige en milieujuridische aspecten van de aan- en afvoerbepalingen van dieren en producten bij agrarische bedrijven vermeld.

2.2 Juridisch kader/Wettelijke basis

Wettelijk Kader

In geval van mond- en klauwzeer (mond- en klauwzeer) zijn de volgende wettelijke kaders relevant:

- Richtlijn 85/511/EEG (concept richtlijn ter vervanging van deze richtlijn wordt in 2003 besproken door de lidstaten van de EU)
- Richtlijnen 90/425/EEG en 89/662/EEG (handelsrichtlijnen; voornamelijk de vrijwaringbepalingen)
- EU-beschikkingen, specifiek toegesneden op dierziektesituatie in lidstaat met uitbraak
- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Hoofdstuk II, afdelingen 2 en 3)
- Veewet
- Landbouwwet (dient in dit kader als 'vangnetwet')

Besluitvorming EU en implementatie

Bij een uitbraak van mond- en klauwzeer vindt op zeer korte termijn besluitvorming plaats door de Europese Commissie. Zij kondigt zo snel mogelijk een beschikking af waarin maatregelen staan ter voorkoming van verspreiding van mond- en klauwzeer, waaronder in ieder geval exportverboden, die gelden voor het land met een uitbraak. Over ontwerpregelgeving wordt door het Permanent Comité voor de Voedselveiligheid en Diergezondheid (bestaande uit alle Chief Veterinary Officers (CVO, hoogste veterinaire ambtenaar) van de Europese Unie, Noorwegen en IJsland, op grond van artikel 18 van richtlijn 89/662/EEG een advies uitgebracht over de voorgestelde maatregelen. Indien positief wordt geadviseerd vindt vaststelling van de beschikking plaats door de Commissie. De vastgestelde beschikking wordt zo spoedig mogelijk aan de lidstaten gezonden (voor Nederland geschiedt dat via de fax door de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU) en in het Publicatieblad geplaatst (zie <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/oj/index.html>).

Indien een uitbraak van mond- en klauwzeer in andere lidstaten dan Nederland plaatsvindt en een exportverbod wordt ingesteld door de Europese Commissie is afzonderlijke implementatie van die betreffende regelgeving niet noodzakelijk. In de regelgeving inzake de internationale handel in levende dieren en dierlijke producten zijn automatische implementatiebepalingen opgenomen. Die regelgeving (Regeling handel levende dieren en levende producten (RHLDP) en de Regeling keuring en handel dierlijke producten (RKHDP), alsmede een aantal regelingen, gebaseerd op de Veewet) zegt dat invoer van dieren en producten uitsluitend is toegestaan indien is voldaan aan een aantal voorwaarden. Eén van die voorwaarden is dat de dieren en/of producten niet afkomstig mogen zijn uit een land of een gebied waar Europeesrechtelijke beperkingen gelden als gevolg van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte (zie de artikelen 2.29 en 2.39 RHLDP en de artikelen 2.13 en 2.21 RKHDP).

Model-regelingen

In het beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer worden een aantal fasen onderscheiden in geval van een uitbraak van mond- en klauwzeer, of een dreiging daarvan. Voor iedere fase kan een pakket maatregelen worden onderscheiden. De feitelijke bestrijdingsmaatregelen, zoals het ruimen van varkens, is reeds geregeld in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). De RVV handelt op basis van deze bevoegdheden en nadere regelgeving door Juridische Zaken is wat dat betreft niet nodig. Voor de overige maatregelen die wél door Juridische Zaken moeten worden gemaakt, wordt de basis gevonden in de bovengenoemde regelgeving. Voor iedere maatregel heeft Juridische Zaken een model-regeling beschikbaar.

2.3 Opbouw van het beleidsdraaiboek mond- en klauwzeer

Algemeen

Het beleidsdraaiboek is opgebouwd uit fasen, scenario's, maatregelen en maatregelenpakketten. Navolgend worden de gehanteerde begrippen en hun onderlinge samenhang toegelicht.

Fasen

De fasen in dit draaiboek sluiten aan op de fasen, vermeld in het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming. Vanwege het grote belang van de Verdenkingsfase, is deze als een aparte fase uit de aandachtsfase gelicht. De volgende fasen worden gehanteerd:

- **Normale fase:**
In de normale fase is er geen sprake van een dreigende uitbraak van mond- en klauwzeer. Er is geen mond- en klauwzeer aanwezig in Nederland en er zijn geen onverwachte uitbraken van mond- en klauwzeer bij relevante handelspartners/buurlanden.
- **Aandachtsfase**
De aandachtsfase gaat in op het moment dat er signalen zijn dat er een crisis dreigt. Dit kan het geval zijn bij een verdenking of een uitbraak van mond- en klauwzeer bij relevante handelspartners/buurlanden. Het besluit tot het instellen van de aandachtsfase wordt genomen door de Secretaris Generaal op basis van advies van de Chief Veterinary Officer waarbij de volgende criteria een rol spelen:
 - het aantal (mogelijk) besmette bedrijven
 - de locatie van de (mogelijk) besmette bedrijven/het voorkomen van natuurlijke barrières
 - de verspreiding van het virus
 - de dierdichtheid in het (mogelijk) besmette gebied
 - informatievoorziening in het betreffende land (snelheid, validiteit)
 - risicoanalyse van de RVV (deze gaat o.a. in op handels- en andere contacten)
- **Verdenkingsfase**
In de verdenkingsfase is er sprake van een ernstige verdenking mond- en klauwzeer in Nederland.
- **Crisisfase**
De crisisfase gaat in op het moment van een bevestigde uitbraak van mond- en klauwzeer in Nederland.
- **Fase van buitengewone omstandigheden**
In de fase van buitengewone omstandigheden is er een dusdanig explosieve toename van uitbraken van mond- en klauwzeer in Nederland, dat de epidemie veterinair of logistiek niet meer in de hand te houden is. Er is sprake van ernstige maatschappelijke ontwrichting, normale bevoegdheden zijn niet meer toereikend.
- **Afbouwfase**
De afbouwfase gaat in op het moment dat er geen onverwachte uitbraken van mond- en klauwzeer meer zijn en de bestaande uitbraken onder controle zijn. De crisisorganisatie wordt afgebouwd wanneer alle ingesloten gebieden zijn opgeheven.

De fasen hoeven elkaar niet perse chronologisch op te volgen. Zo kan de crisisfase volgen op de aandachtsfase en kan de afbouwfase aansluiten op alle verschillende fasen.

Scenario's

In elke fase worden de verschillende mogelijke scenario's beschreven. Deze scenario's zijn een weergave van 'alle' mogelijke situaties die zich kunnen voordoen in het kader van mond- en klauwzeer. De scenario's variëren van geen uitbraak in de 'normale fase' tot een onbeheersbare situatie met veel uitbraken in de 'fase van buitengewone omstandigheden'. Niet alleen de scenario's in Nederland zijn meegenomen, ook met uitbraken in de lidstaten en derde landen wordt rekening gehouden. Getracht is zo compleet mogelijk te zijn bij de opsomming van de scenario's. Dit houdt echter niet in dat er zich in de praktijk geen andere situaties kunnen

voordoen, bijvoorbeeld een combinatie met een uitbraak van een andere besmettelijke dierziekte. De scenario's die zich per fase kunnen voordoen zijn:

Normale fase:

- A) Geen mond- en klauwzeer aanwezig in Nederland en andere landen
- B) Uitbraak mond- en klauwzeer buiten de EU.

Aandachtsfase:

- C) Uitbraak van mond- en klauwzeer binnen de EU, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
- D) Uitbraak van mond- en klauwzeer binnen de EU; beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend

Verdenkingsfase:

- E) Ernstige verdenking zonder reeds een uitbraak van mond- en klauwzeer in Nederland

Crisisfase:

- F) Eerste uitbraak van mond- en klauwzeer in Nederland (wel/niet voortvloeiend uit een ernstige verdenking)
- G) Nieuwe uitbraken van mond- en klauwzeer in Nederland:
 - Ernstige verdenking naast een uitbraak van mond- en klauwzeer
 - Nieuwe uitbraak binnen bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied
 - Meerder nieuwe uitbraken binnen bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied
 - Nieuwe uitbraak buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - Meerdere nieuwe uitbraken buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - Een of enkele nieuwe uitbraken gelegen buiten het compartiment waarin de besmette haard is gelegen.

Fase van buitengewone omstandigheden:

- H) Explosieve toename van nieuwe uitbraken buiten compartiment met besmette haard in Nederland

Afbouwfase:

- I) Geen onverwachte uitbraken van mond- en klauwzeer, de bestaande uitbraken zijn onder controle in Nederland

Maatregelen

Per scenario zijn de bijbehorende veterinaire-technische beleidsmaatregelen uitgewerkt. De beschreven beleidsmaatregelen bevatten de te nemen maatregelen vanaf het begin van de crisis tot aan de afbouw. Er zijn maatregelen die altijd genomen moeten worden en er zijn optionele maatregelen en adviezen, die afhankelijk van de ernst van de situatie genomen kunnen worden. Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om geheel af te wijken van de beschreven maatregelen. Wanneer er geen nieuwe onverwachte uitbraken meer zijn en de bestaande uitbraken onder controle zijn, kunnen de maatregelen afgebouwd worden. Omdat de afbouw van de diverse maatregelen in relatie staat tot het verloop van de epidemie, wordt bij het scenario Afbouw voor de meeste items (bijvoorbeeld vervoer van vee, levende producten) alleen de grote lijnen weergegeven.

Maatregelenpakketten

In de beleidsmaatregelen wordt diverse malen verwezen naar de maatregelenpakketten die met het instellen van het beleid van kracht worden. Tijdens het verloop van de crisis, zijn er voor verschillende stadia en verschillende gebieden, verschillende maatregelenpakketten van kracht. Het betreft de maatregelenpakketten:

- Standstill
- Beschermingsgebied/toezichtsgebied/vervoersverbodgebied
- Compartiment besmette haard
- Compartiment vrij

Voor het maatregelenpakket Beschermingsgebied/toezichtsgebied/vervoersverbodgebied geldt steeds een combinatie met of het maatregelenpakket Standstill, of het maatregelenpakket Compartiment besmette haard. In deze combinaties van maatregelenpakketten gelden voor het Beschermingsgebied/toezichtsgebied/vervoersverbodgebied steeds de strengste maatregelen. Deze maatregelenpakketten staan beschreven in hoofdstuk 4. Voor de afbouw van de maatregelenpakketten geldt dat die maatregelen die het minste risico met zich meebrengen het eerst zullen worden afgebouwd. De afbouw van de maatregelenpakketten staat beschreven in hoofdstuk 5.

2.4 **Begrippen en definities**

Navolgend worden veel gebruikte begrippen en definities toegelicht. De overige afkortingen en definities zijn te vinden in de bijlage 1.

Standstill

Bij een uitbraak van mond- en klauwzeer wordt een totale standstill (vervoersverbod: zie maatregelenpakket standstill) van 72 uur voor geheel Nederland afgekondigd. Met de standstill wordt beoogd het virus te traceren en het verspreiden van de ziekte tegen te gaan. Daarnaast heeft deze standstill tot doel de organisatie en opschaling van uitvoering en m.n. handhaving op poten te zetten.

Compartimentering

Bij een uitbraak van mond- en klauwzeer wordt aansluitend aan de standstill de compartimentering van kracht. Nederland wordt ingedeeld in vrije en besmette compartimenten. Hierbij wordt getracht deze indeling af te stemmen op de te verwachten Europese maatregelen (zo is de inzet dat het gebied waarvoor het striktste export regime geldt samenvalt met het besmette compartiment).

Doelstelling van de compartimentering is het verslepen van het virus van het ene naar het andere bedrijf op afstand te voorkomen. De grootste risicofactoren voor het verslepen van het virus zijn:

- Levende dieren, gevoelig/niet gevoelig, gemengd/niet gemengd
- Personen
- Levende producten (sperma)
- Niet levende producten (melk, mest, kadavers)

Het vervoer van dieren en dierlijke producten van en naar primaire bedrijven wordt dan ook aan een compartiment gebonden. Tevens zijn er verscherpte hygiënemaatregelen voor zowel voertuigen als voor personen die bedrijven bezoeken van toepassing. De grenzen van de compartimenten zijn grotendeels gebaseerd op de mogelijkheid tot handhaving. De handhaving wordt vergemakkelijkt door natuurlijke grenzen en grote wegen aan te wijzen als compartimentsgrens. Compartimentering bestaat dus uit drie elementen: gebieden en grenzen; maatregelen en regels; handhaving en controle.

Het land wordt vooraf theoretisch in meerdere kleine vast omschreven compartimentdelen ingedeeld (24) (zie bijlage 4) Hierbij wordt rekening gehouden met:

- de compartimentsgrenzen op basis van grote wegen en natuurlijke grenzen;
- dierdichtheid (deze bepalen de grootte van de compartimentdelen);
- varkensvrije zones (daar waar mogelijk);

Na de standstill zullen deze compartimentsdelen geclusterd worden tot een beperkt aantal geclusterde compartimenten, waarbij het aantal geclusterde compartimenten afhankelijk is van de duidelijkheid van de epidemiologische situatie. In de loop van de crisis kunnen compartimenten verder samengevoegd worden wanneer dit verantwoord is.

Door het land in te delen in compartimenten op basis van vaste compartimentdelen kunnen nu door betrokken partijen reeds voorbereidingen getroffen worden, met name voor:

- maatregelenpakket voor het compartiment waarin besmette haard is gelegen
- maatregelenpakket voor de overige 'vrije' compartimenten
- slachtcapaciteit
- corridors naar slachthuizen
- communicatie naar de burgers, externe diensten
- handhaving, o.a. het kentekenen (stickeren)

Gebieden

In de beleidsmaatregelen wordt meermaals aangegeven diverse soorten gebieden in te stellen. Ter verduidelijking wordt ieder gebied apart beschreven waarbij zowel de grootte als de bepaling van de grens wordt aangegeven. Overigens worden de gebieden niet bij alle scenario's ingesteld.

Ruimingsgebied

Straal = 1 km vanaf het middelpunt van de besmette stal/weide.

De grens wordt bepaald door de cirkel. Bedrijfsgebouwen, terreinen en weilanden gelegen binnen de cirkel of daar waar dezen de cirkel kruisen vallen in het gebied. Voor het

ruimingsgebied wordt geen aparte regeling opgenomen. Het gebied wordt door de directeur RVV vastgesteld.

Vaccinatiegebied

Straal = 1 km of 2 km vanaf het middelpunt van de besmette stal/weide afhankelijk van de veedichtheid van het gebied. De grens wordt bepaald door de cirkel. Bedrijven waarvan de bedrijfsgebouwen of terreinen gelegen zijn binnen de cirkel of daar waar dezen de cirkel kruisen vallen in het gebied.

Beschermingsgebied (= gebied rond een besmet bedrijf)

Straal = 3 km vanaf het middelpunt van de besmette stal/weide. De grens wordt bepaald door wegen en natuurlijke grenzen met dien verstande dat de grens op geen enkel punt kleiner is dan 3 km.

Vervoersverbodgebied (= gebied rond een ernstig verdacht bedrijf dat direct preventief geruimd wordt)

Straal = 3 of 10 km vanaf het middelpunt van de ernstig verdachte stal/weide.

De grens wordt bepaald door wegen en natuurlijke grenzen met dien verstande dat de grens op geen enkel punt kleiner is dan 3 resp. 10 km.

Toezichtsgebied (= gebied rond een besmet bedrijf)

Straal = 10 km vanaf het middelpunt van de besmette stal/weide

De grens wordt bepaald door wegen en natuurlijke grenzen met dien verstande dat de grens op geen enkel punt kleiner is dan 10 km.

Groot vaccinatiegebied

De grootte en de vorm van het vaccinatiegebied worden bepaald door de volgende criteria:

- spreiding
- snelheid van spreiding
- fysisch-geografische grenzen
- virulentie van de stam
- veedichtheid van betreffende gebied

Het voorstel voor het vaccinatiegebied wordt gemaakt door de RVV, CIDC, en de CVO in overleg met epidemiologen en AID. De beslissing van de vaststelling van het gebied wordt genomen door Minister van LNV, op basis van advies van de crisisstaf.

Compartiment

Het land is in 24 kleine vast omschreven compartimentdelen ingedeeld, welke worden samengevoegd tot een beperkt aantal geclusterde compartimenten afhankelijk van de plaats van de uitbraak (zie bijlage 4).

3 Fasen en scenario's

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens alle fasen met bijbehorende scenario's en maatregelen beschreven. De maatregelenpakketten waarna verwezen wordt kunt u vinden in hoofdstuk 4 .

3.2 Scenario's normale fase

In de normale fase is er geen sprake van een dreigende mond- en klauwzeeruitbraak. Er is geen mond- en klauwzeer aanwezig in Nederland en er zijn geen uitbraken bij relevante handelspartners/buurlanden.

3.2.1 Normale fase scenario A:

Geen mond- en klauwzeer aanwezig in Nederland en andere landen:

Maatregelen:

- Een permanente ontplooiing van het crisismanagement is noodzakelijk voor alle betrokken partijen, waarbij de volgende onderwerpen aan bod dienen te komen:
 - Het vergroten van crisisbewustzijn
 - Het uitvoeren van risico-analyses
 - Het bevorderen van de samenwerking tussen diverse partijen (intern en extern)
 - De draaiboeken ontwikkelen, afstemmen op elkaar en up to date houden
 - Het oprichten en onderhouden van een coördinatiecentrum
 - Het opzetten en uitvoeren van opleidingen, trainingen en simulaties
 - De voorlichting en communicatiestrategie ontplooien
 - Het opstellen van conceptregelingen (modellen)
 - De RVV gaat contracten aan met externe partijen
 - Het voorzien in materiële voorraden
 - Onderhouden taxatie systeem

- Het afhandelen van niet ernstige verdenkingen volgens het draaiboek Verdenkingen
- De R&O van de veewagens (HBD-regeling).
- De RBD-regeling
- De RVL-regeling
- De Regeling bijeenbrengen van dieren
- Een Bezoekersregeling gebaseerd op zorgplicht.

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven:
 - Een voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorzien in extra mogelijkheden voor stalling, voor ten minste 6 weken

3.2.2 Normale fase scenario B:

Uitbraak mond- en klauwzeer buiten de EU:

Maatregelen:

- Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen
- In afwachting van Europese maatregelen kan in uiterst geval een nationaal importverbod ingesteld worden vanuit het land van uitbraak waarbij in eerste instantie een totaal importverbod (evenhoevigen, levende producten van evenhoevigen en dierlijke producten van evenhoevigen) gehanteerd wordt.
Naargelang de ernst van de situatie in het land van de uitbraak wordt na verloop van tijd overgaan naar een partieel importverbod waarbij eerst de dierlijke producten, dan de levende producten en als laatst de levende dieren weer worden toegelaten.
- In afwachting van de Europese maatregelen een blokkade van de bedrijven waar gedurende de laatste maand evenhoevigen vanuit het land van uitbraak zijn geïmporteerd. In ieder geval de geïmporteerde dieren onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek (serologisch onderzoek vanaf minimaal 30 dagen na aankomst op het bedrijf). Blokkade van het bedrijf kan pas opgeheven worden nadat de uitslag van het onderzoek negatief is gebleken.

Optionele maatregelen:

- Extra R&O van terugkerende vrachtwagens
- 100 % bestemmingscontrole
- Informeren van betrokken LNV directies
- Informeren en adviseren van bedrijfsleven
- Informeren en adviseren van hobbyhouders, kinderboerderijen en dierentuinen
- Informeren en adviseren van reizigers door updaten internetsite/reizigers met meldingen

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven:
 - Een voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorzien in extra mogelijkheden voor stalling, voor ten minste 6 weken
- Advies aan reizigers in het land van uitbraak:
 - Geen boerderijen bezoeken
 - Geen etenswaren van dierlijke oorsprong mee terug nemen

3.3 Scenario's Aandachtsfase

De aandachtsfase gaat in op het moment dat er signalen zijn dat er een crisis dreigt. Dit kan het geval zijn bij een verdenking of een uitbraak van mond- en klauwzeer bij relevante handelspartners/buurlanden. Het besluit wordt genomen door de Secretaris Generaal op advies van de CVO waarbij de volgende criteria een rol spelen:

- het aantal (mogelijk) besmette bedrijven
- de locatie van de (mogelijk) besmette bedrijven/het voorkomen van natuurlijke barrières
- de verspreiding van het virus
- de veedichtheid in het (mogelijk) besmette gebied
- informatievoorziening in het betreffende land (snelheid, validiteit)
- risicoanalyse van de RVV (NB gaat o.a. in op handels en andere contacten)

3.3.1 Aandachtsfase scenario C:

Uitbraak mond- en klauwzeer binnen de EU; beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend

Maatregelen:

- Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen
- In afwachting van Europese maatregelen kan in uiterst geval een nationaal importverbod insteld worden vanuit het land van uitbraak waarbij in eerste instantie een totaal importverbod (evenhoevigen, levende producten van evenhoevigen en dierlijke producten van evenhoevigen) gehanteerd wordt. Naargelang de ernst van de situatie in het land van de uitbraak wordt na verloop van tijd overgaan naar een partieel importverbod waarbij eerst de dierlijke producten, dan de levende producten en als laatst de levende dieren weer worden toegelaten.
- Preventief ruimen van de evenhoevigen op de bedrijven waar evenhoevigen zijn geïmporteerd vanuit een besmet bedrijf gelegen in de lidstaat van uitbraak gecombineerd met een mond- en klauwzeer-onderzoek van in ieder geval de geïmporteerde dieren.
- Blokkering van de bedrijven waar gedurende de laatste maand evenhoevigen zijn geïmporteerd vanuit de lidstaat van uitbraak. De geïmporteerde dieren onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek (serologisch onderzoek minimaal 30 dagen na aankomst op het bedrijf). Blokkade van het bedrijf kan pas dan opgeheven worden nadat de uitslag van het onderzoek negatief is gebleken.
- Instellen van een vervoersverbod en een uitrijverbod over het land van meststoffen afkomstig van de geblokkeerde bedrijven waar zich evenhoevigen bevinden die geïmporteerd zijn vanuit de lidstaat van uitbraak in afwachting van het resultaat van het serologisch onderzoek.
- Blokkade van geïmporteerd vlees van evenhoevigen vanuit de lidstaat van uitbraak.
- R&O van de veevagens komende uit de lidstaat van uitbraak op een erkende wasplaats.
- Informeren betrokken directies
- Informeren en adviseren van bedrijfsleven

Optionele maatregelen

- Afhankelijk van de omvang van de handelsactiviteiten met de lidstaat van uitbraak en/of de geografische ligging van het land van uitbraak t.o.v. Nederland een verzamelverbod van evenhoevigen (markten- verkopen en veilingen) instellen.
- Afhankelijk van de omvang van handelsactiviteiten met de lidstaat van uitbraak en/of de geografische ligging van het land van uitbraak t.o.v. Nederland een partieel vervoersverbod van evenhoevigen instellen, waarbij enkel 1 op 1 transporten van evenhoevigen toegestaan wordt
- Afhankelijk van de omvang van de handelsactiviteiten met de lidstaat van uitbraak en/of de geografische ligging van het land van uitbraak t.o.v. Nederland een evenementenverbod van mond- en klauwzeer gevoelige diersoorten (markten, verkopen en shows) instellen.
- In het kader van verergering van de situatie in de lidstaat van uitbraak, het seizoen en de verlenging van de duur van de toepassing van de maatregelen dienen extra regelingen/ontheffingen voor de volgende diergroepen/situaties voorzien te worden:
 - R&O van alle vervoermiddelen van evenhoevigen na lossing
 - R&O van de vervoermiddelen van melk en veevoerders bij het verlaten van bedrijven waar evenhoevigen gehouden worden
 - verbod op seizoensgebonden activiteiten die verspreiding van het virus kunnen bewerkstelligen (o.a. maïsoogst, kuilvoer snijden, mest overpompen, kievitseieren rapen)
- Bijeenroepen van crisisstaf
- Bijeenroepen van basisoverleg
- Informeren van jagers, wildbeheerders, jachtopzieners en terreinbeheerders (via basisoverleg Natuur en Dierziekten)

- Informeren en adviseren van hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen
- Informeren en adviseren van reizigers door updaten internetsite/reizigers met meldingen

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven:
 - Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen om te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.
 - Terughoudend zijn met (vaste) mest uitrijden
 - Opschorten inscharen van vee, waarbij dieren afkomstig van verschillende bedrijven samengebracht worden
 - Hygiëne in acht nemen
- Advies en/of regeling m.b.t.natuurterreinen en –dieren: de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling:
 - Afsluiten voor publiek van gebieden met niet-gehouden lokatiegebonden dieren (b.v. Oostvaardersplassen);
 - (Gedeeltelijk) afsluiten van natuurterreinen waar grote grazers worden gehouden
 - (Gedeeltelijk) opschorten van de jacht in natuurterreinen, en terughoudend omgaan met schade-bejaging, ter voorkoming van insleep tussen terreinen;
 - Opschorten werkzaamheden in de terreinen;
 - Aflassen van (grotere) manifestaties waarbij besmettingsgevaar voor dieren aanwezig is;
- R&O-regime voor militaire troepen en materieel afkomstig uit land met mond- en klauwzeer-besmetting.
- Advies en/of regeling m.b.t. hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen (de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling)
 - Advies over R&O regime
 - Sluiten van dierentuinen en dierenparken, kinderboerderijen;
- Advies aan reizigers in het land van uitbraak:
 - Geen boerderijen bezoeken
 - Geen etenswaren van dierlijke oorsprong mee terug nemen

3.3.2 Aandachtsfase scenario D :

Uitbraak mond- en klauwzeer binnen de EU; beschermings- en /of toezichtsgebied grensoverschrijdend

Maatregelen:

- Instellen van een beschermings- en/of toezichtsgebied (zie maatregelenpakket Beschermingsgebied/toezichtsgebied/vervoersverbodgebied) aansluitend op het ingesteld gebied in de lidstaat van uitbraak.
- Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen, zoals exportverboden
- In afwachting van Europese maatregelen kan in uiterst geval een nationaal importverbod ingesteld worden vanuit het land van uitbraak waarbij in eerste instantie een totaal importverbod (evenhoevigen, levende producten van evenhoevigen en dierlijke producten van evenhoevigen) gehanteerd wordt.
Naargelang de ernst van de situatie in het land van de uitbraak wordt na verloop van tijd overgaan naar een partieel importverbod waarbij eerst de dierlijke producten, dan de levende producten en als laatst de levende dieren weer worden toegelaten.
- Preventief ruimen van de evenhoevigen op de bedrijven waar evenhoevigen zijn geïmporteerd vanuit het besmette bedrijf gelegen in de lidstaat van uitbraak en tevens in ieder geval de geïmporteerde evenhoevigen onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek.
- Blokkering van de bedrijven waar gedurende de laatste maand evenhoevigen zijn geïmporteerd vanuit de lidstaat van uitbraak.
In ieder geval de geïmporteerde dieren onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek (serologisch onderzoek minimaal 30 dagen na aankomst op het bedrijf). Blokkade van het bedrijf kan pas dan opgeheven worden nadat de uitslag van het onderzoek negatief is gebleken.
- Instellen van een vervoersverbod en uitrijverbod over het land van meststoffen afkomstig van de geblokkeerde bedrijven waar zich evenhoevigen bevinden geïmporteerd vanuit de lidstaat van uitbraak in afwachting van het resultaat van het onderzoek
- Blokkade van geïmporteerd vlees van evenhoevigen vanuit de lidstaat van uitbraak.
- R&O van de veewagens komende uit de lidstaat van uitbraak op een erkende wasplaats
- R&O van alle vervoermiddelen van evenhoevigen na lossing
- R&O uitwendig van de vervoermiddelen van melk en veevoerders bij het verlaten van bedrijven waar evenhoevigen gehouden worden.
- Instellen van een verzamelverbod van evenhoevigen (markten- verkopen en veilingen)
- Instellen van een evenementenverbod van mond- en klauwzeer gevoelige diersoorten (markten, verkopen en shows)
- Instellen van een partieel vervoersverbod van evenhoevigen waarbij enkel 1 op 1 transporten van evenhoevigen is toegestaan.
- Overleg met betreffende lidstaat
- Bijeenroepen crisisstaf
- Bijeenroepen basisoverleg
- Informeren van jagers, wildbeheerders, jachtopzieners en terreinbeheerders (via basisoverleg Natuur en Dierziekten)
- Informeren en adviseren van hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen
- Informeren en adviseren van reizigers door updaten internetsite/reizigers met meldingen

Optionele maatregelen

- In het kader van verergering van de situatie in de lidstaat van uitbraak, het seizoen en de verlenging van de duur van de toepassing van de maatregelen dienen extra regelingen/ontheffingen voor de volgende diergroepen/situaties voorzien te worden:
 - verbod op seizoensgebonden activiteiten die verspreiding van het virus kunnen bewerkstelligen (o.a. maïs oogst, kuilvoer snijden, mest overpompen, kievitseieren rapen)

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven:
 - Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen om te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.
 - Terughoudend zijn met (vaste) mest uitrijden
 - Opschorten inscharen van vee, waarbij dieren afkomstig van verschillende bedrijven samengebracht worden
 - Hygiëne in acht nemen

- Advies en/of regeling m.b.t.natuurterreinen en –dieren: de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling:
 - Afsluiten voor publiek van gebieden met niet-gehouden lokatiegebonden dieren (b.v. Oostvaardersplassen);
 - (Gedeeltelijk) afsluiten van natuurterreinen waar grote grazers worden gehouden
 - (Gedeeltelijk) opschorten van de jacht in natuurterreinen, en terughoudend omgaan met schade-bejaging, ter voorkoming van insleep tussen terreinen;
 - Opschorten werkzaamheden in de terreinen;
 - Aflassen van (grotere) manifestaties waarbij besmettingsgevaar voor dieren aanwezig is;

- R&O-regime voor militaire troepen en materieel afkomstig uit land met mond- en klauwzeer-besmetting.

- Advies en/of regeling m.b.t. hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen (de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling)
 - Advies over R&O regime
 - Sluiten van dierentuinen en dierenparken, kinderboerderijen;

- Advies aan reizigers in het land van uitbraak:
 - Geen boerderijen bezoeken
 - Geen etenswaren van dierlijke oorsprong mee terug nemen

3.4 Verdenkingsfase

In de verdenkingsfase is er sprake van een ernstige verdenking van mond- en klauwzeer in Nederland.

3.4.1 Verdenkingsfase Scenario E

Ernstige verdenking zonder reeds een uitbraak van mond- en klauwzeer

Maatregelen:

- Preventief ruimen van het ernstig verdacht bedrijf, waarbij de kadavers direct worden afgevoerd naar de destructor.
- Instellen van een 3 km vervoersverbodgebied (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- Bij een positieve PCR uitslag instelling van een 10 km vervoersverbodgebied (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- R&O van alle vervoermiddelen van evenhoevigen na lossing
- R&O uitwendig van de vervoermiddelen van melk en veevoerders bij het verlaten van bedrijven.
- Bijeenroepen crisisstaf
- Bijeenroepen basisoverleg
- Informeren van jagers, wildbeheerders, jachtopzieners en terreinbeheerders (via basisoverleg natuur en dierziekten)
- Informeren en adviseren van hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen
- Voorbereiding van instellen:
 - 1 km ruimingsgebied rond het ernstig verdacht bedrijf
 - standstill
 - exportverbod
 - afsluiting bos- en natuurterreinen voor publiek
 - fokverbod varkens

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven:
 - Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen om te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.
 - Terughoudend zijn met (vaste) mest uitrijden
 - Opschorten inscharen van vee, waarbij dieren afkomstig van verschillende bedrijven samengebracht worden
 - Hygiëne in acht nemen
- Dringend advies en/of regeling m.b.t. natuurterreinen en –dieren: de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het dringend advies en/of regeling:
 - Afsluiten voor publiek van gebieden met niet-gehouden lokatiegebonden dieren (b.v. Oostvaardersplassen);
 - Sluiten van dierentuinen en dierenparken, kinderboerderijen;
 - Uitstellen van niet strikt noodzakelijke veldwerkzaamheden
 - Opschorten werkzaamheden in de terreinen;
 - Aflassen van (grotere) manifestaties waarbij besmettingsgevaar voor dieren aanwezig is;
 - Geen excursies in de terreinen
 - Terreinbeheerders stellen buffers in tussen grazers in natuurterreinen en de omliggende landbouwgebieden van minimaal drie kilometer om wild en andere natuurdieren te beschermen tegen een mogelijke mond- en klauwzeer-besmetting. In principe gebeurt dit door het verplaatsen van de kuddes (interne buffering). Als dit niet mogelijk is, wordt een externe buffer ingesteld.
 - Afsluiten van bos- en natuurterreinen voor publiek door middel van publieksborden en wegversperringen
 - Ministerie van Defensie adviseren militaire oefeningen en –verplaatsingen in militaire terreinen op te schorten.

- Isoleren van wild en grote grazers door het plaatsen van hekken en rasters. Tevens sluiten van wildviaducten (bijv. Veluwe in drie compartimenten in te delen)
 - Reinigings - en ontsmettings regime toepassen voor het betreden van terreinen, gebouwen en dierentuinen; ontsmetten van transportmiddelen, werktuigen etc.
 - Instellen van een jachtverbod
- Advies en/of regeling m.b.t. hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen (de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling)
 - Advies over R&O regime
 - Sluiten van dierentuinen en dierenparken, kinderboerderijen;

3.5 Crisisfase

De crisisfase gaat in op het moment van een bevestigde uitbraak van mond- en klauwzeer in Nederland.

3.5.1 Crisisfase Scenario F:

Eerste mond- en klauwzeer uitbraak

Maatregelen :

- Indien nog niet gebeurd ruimen besmet bedrijf, waarbij de kadavers direct worden afgevoerd naar de destructor
- preventief ruimen van de diercontactbedrijven, hiermee worden bedrijven bedoeld die in de risicovolle periode dieren hebben ontvangen van of geleverd aan het besmette bedrijf, waarbij de kadavers direct worden afgevoerd naar de destructor
- Instellen van een 1 km ruimingsgebied rond het besmet bedrijf
- Instellen van een 3 km beschermingsgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- Instellen van een 10 km toezichtgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- Instellen van een tijdelijke standstill in Nederland gedurende 72 uur (zie maatregelenpakket standstill)
- Instellen van een totaal exportverbod van vee, levende producten en dierlijke producten in afwachting van de EU maatregelen.
- Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen t.a.v. de export van levende dieren en producten van dierlijke oorsprong
- Instellen van een fokverbod voor varkens in het beschermings- en toezichtgebied
- Voor maatregelen m.b.t. dierentuindieren en rode lijst- en/of CITES-soorten, zie bijlage 9.
- Bijeenroepen crisisstaf
- Bijeenroepen van Basisoverleg
- Informeren van jagers, wildbeheerders, jachtopzieners en terreinbeheerders (via basisoverleg Natuur en Dierziekten)
- Informeren en adviseren van hobbyhouder, kinderboerderijen en dierentuinen

Optionele maatregelen

- Maatregelen m.b.t. natuurterreinen en –dieren:
 - Instellen van een jachtverbod
 - Afsluiten van bos- en natuur- en recreatieterreinen voor publiek waarbij de volgende voorwaarden worden betrokken:
 - Verbod van (grotere) manifestaties waarbij besmettingsgevaar voor dieren aanwezig is;
 - Niet toestaan van excursies in de terreinen
 - Isoleren van wild en grote grazers door het plaatsen van hekken en rasters. Tevens sluiten van wildviaducten.
 - Reinigings - en ontsmettings regime toepassen voor het betreden van de terreinen en gebouwen;
 - ontsmetten van transportmiddelen, werktuigen etc.
- Verbod op seizoensgebonden activiteiten die verspreiding van het virus kunnen bewerkstelligen (oa. maïsoogst, kuilvoer snijden, mest overpompen, kievitseieren rapen).

Maatregelen na afloop van de standstill (dus na de eerste 72 uur):

- De compartimentering activeren. Instellen van compartimenten met onderscheid in maatregelenpakket voor compartiment waarin de besmette haard is gelegen (zie maatregelenpakket compartiment besmette haard) en overige compartimenten (zie maatregelenpakket compartiment vrij)
- Instellen van een verzamelverbod van evenhoevigen (markten, verkopen, shows en veilingen)

Welzijnsmaatregelen:

In het kader van het seizoen en de verlenging van de duur van de toepassing van de maatregelen dienen extra regelingen/ontheffingen voor de volgende diergroepen/situaties voorzien te worden:

- toestaan, onder stringente voorwaarden, van vervoer van hoogdrachtige dieren

- toestaan, onder stringente voorwaarden, van vervoer van pas geworpen dieren en nakomelingen
- toestaan, onder stringente voorwaarden, van 1 op 1 transporten van boerderij naar boerderij
- instellen van een slachting in het toezichtsgebied indien het ingesloten gebied verder rustig blijft (maximaal 30 dagen na datum van het instellen van het gebied)

Extra maatregelen indien de eerste haard wordt aangetroffen in een wildbestand.

- Afsluiten voor het publiek en afrasteren van het betreffend natuurgebied
- Binnen afschotvergunning, naargelang de grootte van de populatie, een aantal dieren doden in het betreffend natuurgebied door de Minister aangewezen personen en de gedode dieren onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek
- Blokkering van de bedrijven/dieren op percelen of weilanden grenzend aan het betreffend natuurgebied. De dieren onderwerpen aan een mond- en klauwzeer-onderzoek.

Adviezen:

- Advies aan veehouderijbedrijven :
 - Rantsoeneren voer
 - Voedervoorraad van minimaal 3 dagen inslaan op het bedrijf.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen om te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling van de dieren voor ten minste 6 weken.
 - Voorbereidingen treffen voor het creëren van noodvoorzieningen t.b.v. mestopslag.
 - Hygiëne in acht nemen
- Advies m.b.t. natuurterreinen en –dieren:
 - Ministerie van Defensie adviseren militaire oefeningen en –verplaatsingen in militaire terreinen op te schorten.
- Advies en/of regeling m.b.t. hobbyhouder en kinderboerderijen (de volgende maatregelen kunnen onderdeel uitmaken van het advies en/of regeling)
 - Advies over R&O regime
 - Sluiten van kinderboerderijen

3.5.2 Crisisfase scenario G:

3.5.2.1. *Ernstige verdenking naast een uitbraak van mond- en klauwzeer*

De maatregelen die tijdens een uitbraak van mond- en klauwzeer, aanvullend op de reeds genomen maatregelen bij de 1^e uitbraak, bij een volgende ernstige verdenking worden genomen, komen overeen met die, die in scenario E bij een ernstige verdenking worden genomen.

3.5.2.2. *Nieuwe mond- en klauwzeer uitbra(a)k(en) binnen bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied.*

Aanvullend op de reeds genomen maatregelen bij de eerste uitbraak worden de volgende maatregelen genomen.

Maatregelen:

Bij een nieuwe mond- en klauwzeeruitbraak wordt het instrument vaccinatie ingezet, hierbij wordt op basis van de criteria van de vaccinatie beslisboom een onderscheid gemaakt tussen vaccinatie in veedichte gebieden en vaccinatie in niet veedichte gebieden.

Niet veedicht gebied:

- Instellen van een 1 km vaccinatiegebied rond het besmet bedrijf
- De gevaccineerde dieren pas minimaal 14 dagen na vaccinatie ruimen
- Instellen van een 3 km beschermingsgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- Instellen van een 10 km toezichtsgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)

Veedicht gebied:

- Instellen van een 2 km vaccinatiegebied rond het besmet bedrijf
- De gevaccineerde dieren pas minimaal 14 dagen na vaccinatie ruimen
- Instellen van een 4 km beschermingsgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)
- Instellen van een 12 km toezichtsgebied rond het besmet bedrijf (zie maatregelenpakket B/T gebied)

Gemiddeld veedicht gebied:

- Afhankelijk van de ernst van de situatie wordt ofwel een vaccinatiegebied van 1 km of 2 km ingesteld met de daarbij horende beschermings- en toezichtsgebieden.
- De gevaccineerde dieren pas minimaal 14 dagen na vaccinatie ruimen

Optionele maatregelen:

Indien meer dan 3 extra haarden worden geconstateerd kan overwogen worden een groot vaccinatiegebied in te stellen met daar om heen een 9 km toezichtsgebied (zie maatregelenpakket B/T gebied). Het bepalen van de grootte van het vaccinatiegebied wordt mede in relatie gebracht met de verstreken tijd sinds de vervoersverboden en hygiënemaatregelen voor dat gebied waren ingesteld. De grootte en de vorm van het vaccinatiegebied worden bepaald door de volgende criteria:

- spreiding
- snelheid van spreiding
- fysisch-geografische grenzen
- virulentie van de stam
- veedichtheid van betreffende gebied

Welzijnsmaatregelen:

- Instellen van een regeling voor de opkoop van dieren op basis van dierwelzijnseisen (zie bijlage 7)

3.5.2.3 Nieuwe mond- en klauwzeer uitbra(a)k(en) buiten het bestaande beschermings- en/of toezichtsgebied en binnen het compartiment van de besmette haard.

De maatregelen komen overeen met de maatregelen die genomen worden bij nieuwe mond- en klauwzeer uitbra(a)k(en) binnen bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied met dien verstande dat er meerdere beschermings- en toezichtsgebieden zullen ontstaan.

3.5.2.4. Nieuwe mond- en klauwzeer uitbra(a)k(en) gelegen buiten het compartiment waarin de besmette haard is gelegen.

De maatregelen komen overeen met de maatregelen die genomen worden bij nieuwe mond- en klauwzeer uitbra(a)k(en) binnen bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied met dien verstande dat de beperkende maatregelen uitgebreid worden naar het compartiment waarin de nieuwe haard is gelegen.

3.6. Fase van buitengewone omstandigheden

In de fase van buitengewone omstandigheden is er een dusdanig explosieve toename van uitbraken van mond- en klauwzeer in Nederland, dat de epidemie veterinair of logistiek niet meer in de hand te houden is. Vitale belangen staan op het spel, of er is sprake van ernstige maatschappelijke ontwrichting. Normale bevoegdheden zijn niet meer toerijkend om de crisis te bezweren.

De fase van buitengewone omstandigheden gaat in wanneer het omslagpunt bereikt is waarop besloten wordt de gevaccineerde dieren in leven te laten (= protective vaccination).

3.6.1 Fase van buitengewone omstandigheden scenario H:

Maatregelen aanvullend op die van de 1e uitbraak:

- Ruimen van de besmette, de hoog risico-contactbedrijven en de bedrijven met dieren, al dan niet gevaccineerd, met klinische verschijnselen, waarbij de kadavers direct worden afgevoerd naar de destructor.
- Instellen van groot vaccinatiegebied:
De grootte en vorm van het vaccinatiegebied worden bepaald door de volgende criteria:
 - spreiding
 - snelheid van spreiding
 - fysisch-geografische grenzen
 - virulentie van de stam
 - veedichtheid van betreffende gebied
- De gevaccineerde dieren laten leven
- Instellen van een 9 km toezichtsgebied rond het vaccinatiegebied (zie maatregelenpakket vervoersverbodgebied standstill of maatregelenpakket vervoersverbodgebied afhankelijk of de standstill nog van kracht is of niet)
- De gevaccineerde dieren na 30 dagen testen op dragerschap van het veldvirus
- Ruimen van de bedrijven met positieve dieren (= gevaccineerde dieren doch drager van het veldvirus)
- Bij een dubieuze uitslag worden de positieve dieren geruimd en de overige dieren op het bedrijf worden hertest
- Voor maatregelen m.b.t. dierentuindieren en rode lijst- en/of CITES-soorten, zie bijlage 9.

3.7 Afbouwfase

De afbouwfase gaat in op het moment dat er geen onverwachte uitbraken van mond- en klauwzeer meer zijn en de bestaande uitbraken onder controle zijn. De crisisorganisatie wordt echter pas afgebouwd wanneer alle ingesloten gebieden zijn opgeheven.

De afbouw kan pas in detail tijdens de crisis uitgewerkt worden in relatie tot de toestand in Nederland en omliggende landen. Tevens is de virulentie van de stam mede bepalend voor de inhoud van het maatregelenpakket en tempo van afbouw. De afbouw van de maatregelenpakketten is beschreven in hoofdstuk 5.

Versoepeling/opheffingen exportverboden/importverboden wordt bepaald door de EU beschikkingen.

Opheffen vervoersverbodgebied rond geruimd diercontactbedrijf:

Termijn

- Nadat gebleken is dat de uitslag negatief is wordt het vervoersverbodsgebied onmiddellijk opgeheven.
- Bij een positieve uitslag volgt instelling van B/T-gebied

Opheffen beschermings- en toezichtsgebied indien geen vaccinatie heeft plaatsgevonden:

Termijn: minimaal 30 dagen na het ruimen van het besmet bedrijf en de voorlopige ontsmetting. De eindscreening kan eerst plaatsvinden vanaf 21 dagen na het ruimen en de voorlopige ontsmetting van het laatste besmette bedrijf.

Opheffen beschermings- en toezichtsgebied indien vaccinatie voor het ruimen heeft plaatsgevonden:

Termijn: minimaal 1 maand na ruimen laatst aanwezige gevaccineerde dier + screening toezichtsgebied. De eindscreening kan eerst plaatsvinden vanaf 21 dagen na het ruimen van het laatst aanwezige gevaccineerde dier.

Opheffen landelijk verzamelverbod:

Ten laatste bij opheffing van het laatste gebied

Opheffen fokverbod varkens:

Vanaf het moment van instellen van het fokverbod zal iedere twee weken worden herbezien of opheffen van het fokverbod mogelijk is op grond van de verwachte lengte en omvang van de epidemie (nog meer dan 3-4 maanden per gebied).

Aanpassing van de compartimentering:

Naar gelang de stand en ernst van de situatie

Opheffen van de seizoensgerelateerde verboden:

Na opheffing alle B/T-gebieden.

Opheffen maatregelen natuurterreinen –dieren:

De genomen maatregelen in de eerdere fasen worden in maatvoering, schaal of intensiteit teruggebracht. Hierbij wordt de omgekeerde weg bewandeld: maatregelen in de crisisfase worden teruggebracht naar de maatregelen in de verdenkingsfase, vervolgens worden deze weer teruggebracht naar de maatregelen genomen in de aandachtsfase en vervolgens terugkerend naar de normale fase.

Opheffen jachtverbod: naar gelang de stand en ernst van de situatie. Tijdens het jachtverbod kan wel afgifte van ontheffingen voor afschot in combinatie met mond- en klauwzeer onderzoek van de evenhoevigen plaatsvinden.

Opheffen compartimenteringsregeling:

Na opheffing alle B/T-gebieden.

Herbevolkingsregeling:

De herbevolkingsregeling schrijft extra eisen voor waaraan een bedrijf dat wil herbevolken na ruiming moet voldoen. De herbevolkingsregeling vervalt een jaar na de datum waarop Nederland vrij is verklaard van mond- en klauwzeer.

Evaluatie

Evaluëren beleidsmaatregelen en zonodig aanpassen draaiboek.

4 Maatregelenpakketten

4.1 Maatregelpakket standstill

4.1.1 Vee

Het vervoer van vee alsmede de verplaatsing van vee over de openbare weg zonder vervoermiddel is niet toegestaan. Uitgezonderd is het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek (zie bijlage 8). NB het naar binnen halen van vee dat op de huiskavel staat en daarbij niet over de openbare weg vervoerd behoeft te worden, is toegestaan.

4.1.2 Pluimvee

Het vervoer van pluimvee alsmede de verplaatsing van pluimvee over de openbare weg zonder vervoermiddel is niet toegestaan. Uitgezonderd hierop is het vervoer van eendagskuikens die rechtstreeks vervoerd worden naar een bedrijf. De aflevering van de kuikens dient te gebeuren op de openbare weg die grenst aan het ontvangende bedrijf.

4.1.3 Levende producten

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van evenhoevigen is niet toegestaan. Inseminatie of bevruchting (mede embryotransplantatie of in-vitrofertilisatie) van vee is toegestaan indien het sperma reeds op het bedrijf aanwezig is.

4.1.4 Mest

Het vervoer van mest van vee of pluimvee alsmede de verplaatsing van mest van vee of pluimvee over de openbare weg zonder vervoermiddel, is niet toegestaan. Aanwenden van mest in het omschreven gebied is niet toegestaan.

4.1.5 Melk

Ophalen van melk op bedrijven waar evenhoevigen aanwezig zijn is verboden.

4.1.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders of vervoermiddelen voor diervoeders binnen en vanuit het gebied is verboden.

Uitgezonderd hierop:

- Het vervoer van voeders bestemd voor slacht- en legpluimvee en pelsdieren
- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken.
- Vervoer van vochtrijke veevoeders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen of dier- en mengvoederfabrieken.
- Het vervoer van kant en klaar petfood

In noodsituaties is, met ontheffing, het vervoer van ruwvoer naar schapen en het vervoer van melkpoeder naar vleeskalverhouders mogelijk.

4.1.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met evenhoevigen in heel Nederland het bedrijfsgebied niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgebied geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgebied. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgebied tussen de evenhoevigen en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gebied met evenhoevigen. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgebied. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden tussen woon- en bedrijfsgebied geldt het bezoekersverbod voor het gehele bedrijf.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee service bedrijven) mogen de bedrijven betreden ter verhelping van situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.

- In noodgevallen brandstofleveranciers en N₂-leveranciers.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol, waarin onder andere is opgenomen dat auto's van bezoekers aan de openbare weg blijven of indien dit onmogelijk is goed gereinigd en ontsmet worden bij het verlaten van het bedrijf.

De HBD-regeling blijft van toepassing. Daarnaast dient de bezoeker bij het betreden en verlaten van het bedrijf/stal R&O te ondergaan. De eigenaar houdt een register bij van de bezoekers teneinde, indien nodig, de personen te kunnen traceren.

Er dient zo veel mogelijk gebruik gemaakt te worden van de gereedschappen aanwezig op het bedrijf. Indien dit niet mogelijk is dienen de gereedschappen gereinigd en ontsmet te worden vooraleer deze het bedrijf verlaten.

Indien van bovengenoemde personen tevens ook het voertuig op het terrein moet komen dienen de wielkasten alsmede de voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein/bedrijf te verlaten. Betreffende persoon dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid opgehaalde of afgeleverde goederen, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

4.1.8 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen mag opgehaald worden via de geplande route, het transport dient onder hygiënische condities te geschieden, R&O dient plaats te vinden bij aankomst en vertrek van het bedrijf, en de chauffeur dient R&O maatregelen te nemen bij het in- en uitstappen (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëne protocol)

4.1.9 Vervoermiddelen

Vervoer van vervoermiddelen van vee of pluimvee, of van mest van vee of pluimvee is in heel Nederland niet toegestaan, m.u.v. het vervoer noodzakelijk voor het vervoer van eendagskuikens en paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek.

4.2 Maatregelpakket beschermingsgebied/ toezichtsgebied/ vervoersverbodgebied (B/T gebied)

4.2.1 Vee

Het vervoer van vee alsmede verplaatsing van vee over de openbare weg zonder vervoermiddel is niet toegestaan. Dit geldt voor vervoer uit het omschreven gebied, binnen het omschreven gebied en naar het omschreven gebied. Vervoer van vervoermiddelen van vee uit, binnen en naar het omschreven gebied is niet toegestaan. Enkele uitzonderingen gelden voor het vervoer van paarden. Zie bijlage 8 voor deze uitzonderingen en de voorwaarden waaronder dit mag plaatsvinden.

4.2.2 Pluimvee

Het vervoer van pluimvee alsmede verplaatsing van pluimvee over de openbare weg zonder vervoermiddel is niet toegestaan. Dit geldt voor vervoer uit het omschreven gebied, binnen het omschreven gebied en naar het omschreven gebied.

Uitgezonderd hierop is:

- het vervoer van eendagskuikens die rechtstreeks vervoerd worden naar een bedrijf met uitsluitend pluimvee
- Het vervoer van eendagskuikens die rechtstreeks vervoerd worden naar een bedrijf met evenhoevigen, mits afgeleverd aan de openbare weg.
- Het vervoer van pluimvee vanaf een bedrijf zonder evenhoevigen
- het vervoer van pluimvee, vanaf een bedrijf met evenhoevigen, die rechtstreeks vervoerd worden naar een slachthuis

Indien het vervoer plaatsvindt vanaf of naar een bedrijf met evenhoevigen dienen de wielkasten gereinigd en ontsmet te worden bij het verlaten van het bedrijf (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol). De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid en soort vervoerd pluimvee, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

4.2.3 Levende producten

Inseminatie of bevruchting (mede embryotransplantatie of in-vitrofertilisatie) van varkens is in het gebied verboden. Inseminatie of bevruchting (mede embryotransplantatie of in-vitrofertilisatie) van vee (m.u.v. varkens), is toegestaan. Voor het leveren van levende producten van niet gevoelige dieren zijn er geen beperkingen. Het leveren van levende producten (sperma) van evenhoevigen is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming. Een KI-station in het B/T gebied mag geen levende producten leveren.

4.2.4 Mest

Algemeen

Het vervoer van mest van vee en pluimvee, afkomstig van bedrijven met evenhoevigen is niet toegestaan.

Uitgezonderd hierop zijn kalvergieter en mestmonsters die onder stringente voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Het rechtstreeks vervoer van behandelde en verpakte mest vanaf de detailhandelaar naar de consument is toegestaan

Het vervoer van mest, niet vallende onder de restrictie (en dus afkomstig van bedrijven zonder evenhoevigen), is mogelijk mits het vervoermiddel alvorens het bedrijf te verlaten gereinigd en ontsmet wordt. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde mest, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

Indien mestprobleem:

Bij vaststelling van mestproblemen op bovengenoemde bedrijven is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking in het gebied. Het vervoermiddel, alsmede de voorwerpen, dient gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein te betreden en verlaten zowel van bedrijf als tussenopslagplaats (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol). Bij

toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het gebied onder voorwaarden mogelijk (onthefing RVV).

Moment waarop vervoer/aanwending weer toegestaan is:

De mest van besmette bedrijven is mond- en klauwzeer-vrij na een wachttijd van 80 dagen na ruiming. De mest van preventief geruimde (= verdachte bedrijven) bedrijven is mond- en klauwzeer-vrij na 30 dagen na ruiming. Na het verstrijken van de termijn (80 cq. 30 dagen) of in uiterste noodzaak na aanzuring (na onthefing en volgens een door de RVV goedgekeurd aanzuur protocol) van de mest tot een pH van 5 of lager kan de mest aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) of afgevoerd worden naar een centrale opslagplaats of mestverwerkingsinstallatie gelegen in het toezichtsgebied.

De mest van bedrijven, gelegen in het toezichtsgebied doch buiten het ruimings- of vaccinatiegebied, kan vanaf 14 dagen na laatste ruiming of vaccinatie aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) of afgevoerd worden naar een centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking gelegen in het toezichtsgebied.

Mestaanwending

De aanwending van mest mag uitsluitend per mestinjectie volgens het Besluit Gebruik Meststoffen.

De aanwending van pluimveemest dient plaats te vinden volgens het Besluit Gebruik Meststoffen.

4.2.5 Melk (zie ook bijlage 2 toepassingsmogelijkheden melk)

Ophalen van rauwe melk op bedrijven (incl. zelfzuivelaars) waar evenhoevigen aanwezig zijn is mogelijk mits de melkslang gereinigd en ontsmet wordt na gebruik, de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet worden alvorens het bedrijf te verlaten (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol) en er registratie plaatsvindt van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde melk, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

De vervoermiddelen mogen enkel bestemd zijn voor het ophalen van rauwe melk uit het gebied. De rauwe melk mag vanaf meerdere bedrijven met evenhoevigen opgehaald worden en vervoerd worden naar een melkfabriek die ingericht is voor verwerking van rauwe melk uit het gebied. Rauwe melk van buiten het gebied mag naar dezelfde melkfabriek gebracht worden mits het vervoer plaatsvindt met een vervoermiddel dat uitsluitend voor dat doel bestemd is. De melk dient de, in de beschikking, voorgeschreven behandeling(en) te ondergaan

Melk en melkprodukten van zelfzuivelaars moeten voldoen aan de restricties volgens de tabel in de bijlage 3. Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan volgens een door de RVV goedgekeurd protocol.

4.2.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders, inclusief ruwvoer voor vee of pluimvee of vervoermiddelen voor diervoeders, vanaf een bedrijf met evenhoevigen is verboden.

Voor het overige vervoer van diervoeders dient de vervoerder een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, en datum en tijdstip van het vervoer. Bij het verlaten van het terrein dienen de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol).

- Vervoer ruwvoer binnen het eigen bedrijf is toegestaan. Indien het ruwvoer niet op het huiskavel ligt, en de openbare weg gebruikt moet worden, dient aan de hierboven vermelde voorwaarden voldaan te worden.
- Vervoer van ruwvoer en stro naar noodopvang van hoogdrachtige ooien en pasgeboren lammeren is met onthefing toegestaan.

Buiten de restricties vallen:

- Rechtstreeks vervoer van verpakte voeders voor vee en pluimvee van detailhandelaar naar consument
- vervoer van voeders voor vee en pluimvee via schepen op de binnenwateren
- Het vervoer van kant en klaar petfood

- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken
- Vervoer van vochtrijke veevoerders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen.

4.2.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met evenhoevigen het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte tussen de evenhoevigen en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met evenhoevigen. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod voor het gehele bedrijf.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel.
- Personen die het pluimvee volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Personen die de rauwe melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden ter verhelping van situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/mestzakken/noodvoorziening stalling.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol, waarin onder andere is opgenomen dat auto's van bezoekers aan de openbare weg blijven of indien dit onmogelijks is goed gereinigd en ontsmet worden bij het verlaten van het bedrijf.

De HBD-regeling blijft van toepassing. Daarnaast dient de bezoeker dient bij het betreden en verlaten van het bedrijf/stal R&O te ondergaan. De eigenaar houdt een register bij van de bezoekers teneinde, indien nodig, de personen te kunnen traceren.

Er dient zo veel mogelijk gebruik gemaakt te worden van de gereedschappen aanwezig op het bedrijf. Indien dit niet mogelijk is dienen de gereedschappen gereinigd en ontsmet te worden vooraleer deze het bedrijf verlaten.

Indien van bovengenoemde personen tevens ook het voertuig op het terrein moet komen dienen de wielkasten alsmede de voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein/bedrijf te verlaten. Betreffende persoon dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid opgehaalde of afgeleverde goederen, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

4.2.8 Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal mag opgehaald worden volgens de geplande route, het transport dient onder hygiënische condities te geschieden, R&O dient plaats te vinden bij aankomst en vertrek van het bedrijf, en de chauffeur dient R&O maatregelen te nemen bij het in- en uitstappen (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëne protocol)

4.3 Maatregelenpakket compartiment besmette haard

4.3.1 Vervoer van vee

Het vervoer van vee alsmede verplaatsing van vee over de openbare weg zonder vervoermiddel is niet toegestaan. Dit geldt voor vervoer uit het omschreven compartiment, binnen het omschreven compartiment en naar het omschreven compartiment.

Vervoer van vervoermiddelen van vee uit, binnen en naar het omschreven compartiment is niet toegestaan.

Enkele uitzonderingen gelden voor het vervoer van paarden. Zie bijlage 8 voor deze uitzonderingen en de voorwaarden waaronder dit mag plaatsvinden.

Transport van dieren in het kader van het dierenwelzijn (vb hoogdrachtige ooien), onder stringente voorwaarden (welzijnsverklaring van de dierenarts), binnen compartiment kan.

4.3.2 Vervoer van pluimvee

Het vervoer van pluimvee van een bedrijf met evenhoevigen naar een ander bedrijf met evenhoevigen zowel binnen het compartiment en uit het compartiment is niet toegestaan. Het overige vervoer van pluimvee is toegestaan.

4.3.3 Levende producten

Voor het leveren van levende producten van niet gevoelige dieren zijn er geen beperkingen. Het leveren van levende producten (sperma) van evenhoevigen is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming.

4.3.4 Mest

Algemeen

Het vervoer van mest van vee en pluimvee, afkomstig van bedrijven met evenhoevigen is niet toegestaan.

Uitgezonderd hierop zijn kalvergieter en mestmonsters die onder stringente voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Het rechtstreeks vervoer van behandelde en verpakte mest vanaf de detailhandelaar naar de consument is toegestaan

Het vervoer van mest, niet vallende onder de restrictie (en dus afkomstig van bedrijven zonder evenhoevigen), is mogelijk mits het vervoermiddel alvorens het bedrijf te verlaten gereinigd en ontsmet wordt. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde mest, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

Indien mestprobleem:

Bij vaststelling van mestproblemen op bovengenoemde bedrijven is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking in het compartiment. Het vervoermiddel, alsmede de voorwerpen, dient gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein te betreden en verlaten zowel van bedrijf als tussenopslagplaats (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol). Bij toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het compartiment onder voorwaarden mogelijk (onthefving RVV).

Moment waarop vervoer/aanwending weer toegestaan is:

De mest van bedrijven in het compartiment kan na 14 dagen (na laatste ruiming of vaccinatie) aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) of afgevoerd worden naar een centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking gelegen in het compartiment.

Mestaanwending

De aanwending van mest mag uitsluitend per mestinjectie volgens het Besluit Gebruik Meststoffen.

De aanwending van pluimveemest dient plaats te vinden volgens het Besluit Gebruik Meststoffen. Stuijbekämpfung mogelijk op basis van uitzonderingsregeling.

4.3.5 Melk (zie ook bijlage 2: toepassingsmogelijkheden melk)

Ophalen van rauwe melk op bedrijven (incl. zelfzuivelaars) waar evenhoevigen aanwezig zijn is mogelijk mits de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet worden alvorens het bedrijf te verlaten (hygiëneprotocol) en de chauffeur een registratie bijhoudt met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde melk, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. De melkwagen mag enkel in hetzelfde compartiment op meerdere bedrijven de melk ophalen. Indien de melkfabriek niet in het compartiment gelegen is dan moet het vervoer rechtstreeks plaatsvinden vanaf het laatste bedrijf waar melk is opgehaald. Het vervoer van melkmonsters is, onder voorwaarden, mogelijk (op basis van door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol).

Melk en melkprodukten van zelfzuivelaars moeten voldoen aan de restricties volgens de tabel in de bijlage 3. Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan volgens een door de RVV goedgekeurd protocol.

4.3.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders, inclusief ruwvoer voor vee of pluimvee of vervoermiddelen voor diervoeders, vanaf een bedrijf met evenhoevigen is verboden.

Het vervoer van voeders naar bedrijven met evenhoevigen is slechts toegestaan binnen het compartiment (het vervoer van voeders naar bedrijven zonder evenhoevigen is dus niet gecompartmenteerd). Vrachtwagens mogen vanaf een mengvoederbedrijf in het vrije compartiment naar het compartiment met besmette haard en vice versa rijden om daar verschillende bedrijven te bevoorraden, mits het transport van en naar het andere compartiment rechtstreeks gebeurt. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde diervoeders en herkomst ruwvoer, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. Bij het verlaten van het terrein dienen de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol).

- Vervoer ruwvoer binnen het eigen bedrijf is toegestaan. Indien het ruwvoer niet op het huiskavel ligt, en de openbare weg gebruikt moet worden, dient aan de hierboven vermelde voorwaarden voldaan te worden.
- Vervoer van ruwvoer en stro naar noodopvang van hoogdrachtige ooien en pasgeboren lammeren is met ontheffing toegestaan.

Buiten de restricties vallen:

- Rechtstreeks vervoer van verpakte voeders voor vee en pluimvee van detailhandelaar naar consument
- vervoer van voeders voor vee en pluimvee via schepen op de binnenwateren
- Het vervoer van kant en klaar petfood
- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken
- Vervoer van vochtrijke veevoeders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen.

4.3.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met evenhoevigen het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte tussen de evenhoevigen en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met evenhoevigen. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod voor het gehele bedrijf.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel.
- Personen die het pluimvee volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Personen die de rauwe melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.

- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden ter verhelping van situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/mestzakken/noodvoorziening stalling.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol, waarin onder andere is opgenomen dat auto's van bezoekers aan de openbare weg blijven of indien dit onmogelijks is goed gereinigd en ontsmet worden bij het verlaten van het bedrijf.

De HBD-regeling blijft van toepassing. Daarnaast dient de bezoeker dient bij het betreden en verlaten van het bedrijf/stal R&O te ondergaan. De eigenaar houdt een register bij van de bezoekers teneinde, indien nodig, de personen te kunnen traceren.

Er dient zo veel mogelijk gebruik gemaakt te worden van de gereedschappen aanwezig op het bedrijf. Indien dit niet mogelijk is dienen de gereedschappen gereinigd en ontsmet te worden vooraleer deze het bedrijf verlaten.

Indien van bovengenoemde personen tevens ook het voertuig op het terrein moet komen dienen de wielkasten alsmede de voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein/bedrijf te verlaten. Betreffende persoon dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid opgehaalde of afgeleverde goederen, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

4.3.8 Destructiemateriaal

Voor het ophalen van destructiemateriaal van slachterijen en bedrijven zonder evenhoevigen gelden geen aparte restricties.

De destructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen mag opgehaald worden mits het transport plaatsvindt onder hygiënische condities, R&O plaatsvindt bij aankomst en vertrek van het bedrijf en de inzittende R&O maatregelen neemt bij het in- en uitstappen. De destructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen mag slechts opgehaald worden binnen het compartiment.

4.3.9 Vervoermiddelen

Behoudens bovenvermelde uitzonderingen is de aanwezigheid van ongeladen vervoermiddelen bestemd of kennelijk bestemd voor het vervoer van vee, rauwe melk, voeders (waaronder begrepen ruwvoer) en destructiemateriaal op een bedrijf met evenhoevigen in een ander compartiment verboden.

4.4 Maatregelpakket compartiment vrij

4.4.1 Vervoer van vee

Bij de start van de compartimentering is het vervoer van evenhoevigen alsmede de verplaatsing van evenhoevigen over de openbare weg zonder vervoermiddel niet toegestaan. Afhankelijk van het welzijn kan een uitzondering gemaakt worden voor het vervoer van evenhoevigen via een aangewezen route naar een aangewezen slachthuis binnen het compartiment, of afhankelijk van de slachtcapaciteit naar een aangewezen slachthuis buiten het compartiment.

Een ontheffing kan verleend worden voor het vervoer van hoogdrachtige dieren of pasgeboren lammeren binnen het compartiment.

Op termijn zal de verplaatsing van schapen naar een naastliggend perceel niet grenzend aan een ander perceel met evenhoevigen toegestaan zijn. Met ontheffing en klinische inspectie is het toegestaan schapen te weiden op een ander perceel of te verplaatsen over de onverharde weg. Niet gevoelige dieren van een bedrijf met evenhoevigen mogen naar een bedrijf met evenhoevigen binnen een compartiment, of naar een slachthuis of een bedrijf zonder evenhoevigen binnen of buiten een compartiment.

De wielkasten en voorwerpen dienen gereinigd en ontsmet te worden bij het verlaten van het bedrijf (hygiëneprotocol) De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid en soort vervoerde vee en datum van het vervoer.

Voor het overige vervoer van niet-gevoelige dieren gelden geen restricties.

4.4.2 Vervoer van pluimvee

Pluimvee van een bedrijf met evenhoevigen mag naar een bedrijf met evenhoevigen binnen een compartiment, of naar een slachthuis of een bedrijf zonder evenhoevigen binnen of buiten het compartiment. Voor het overige vervoer van pluimvee gelden geen restricties.

4.4.3 Levende producten

Voor het leveren van levende producten van niet gevoelige dieren zijn er geen beperkingen. Het leveren van levende producten (sperma) van evenhoevigen is niet gecompartmenteerd. Echter, levering is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming.

4.4.4 Mest

Het vervoer van mest van vee en pluimvee en uitrijden ervan is mogelijk 14 dagen na de standstill, indien het gebied rustig blijft, binnen het vrije compartimenten mits het vervoermiddel alvorens het bedrijf te verlaten gereinigd en ontsmet wordt (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëne protocol). De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde mest, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

Bij mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het compartiment onder voorwaarden mogelijk (ontheffing RVV).

Mest van bedrijven zonder evenhoevigen mag over de compartimentgrenzen vervoerd worden mits aangetoond kan worden dat deze mest afkomstig is van gespecialiseerde bedrijven.

Mestaanwending

De aanwending van mest mag uitsluitend per mestinjectie volgens het Besluit Gebruik Meststoffen.

De aanwending van pluimveemest dient plaats te vinden volgens het Besluit Gebruik Meststoffen. Stuifbestrijding mogelijk op basis van uitzonderingsregeling.

4.4.5 Melk (zie ook bijlage 2 toepassingsmogelijkheden melk)

Ophalen van rauwe melk op bedrijven (incl. zelfzuivelaars) waar evenhoevigen aanwezig zijn is mogelijk mits de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet worden alvorens het bedrijf te verlaten (hygiëneprotocol) en de chauffeur een registratie bijhoudt met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde melk, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. De melkwagen mag enkel in hetzelfde compartiment op meerdere bedrijven de melk ophalen.

De melk dient naar de dichtstbijzijnde melkfabriek te worden getransporteerd. Indien de melkfabriek niet in het compartiment gelegen is dan moet het vervoer rechtstreeks plaatsvinden vanaf het laatste bedrijf waar melk is opgehaald.

Ophalen van melkmonsters en vervoer naar het dichtstbijzijnde centrale melkmonsterlab kan onder stringente voorwaarden (hygiëneprotocol). Melk en melkprodukten van zelfzuivelaars moeten voldoen aan de restricties volgens de tabel in de bijlage 3+. Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan volgens een door de RVV goedgekeurd protocol.

4.4.6 Diervoeders

Het vervoer van voeders van en naar bedrijven met evenhoevigen is slechts toegestaan binnen het compartiment (het vervoer van voeders van en naar bedrijven zonder evenhoevigen is dus niet gecompartmenteerd). Vrachtwagens mogen vanaf een mengvoederbedrijf in het ene compartiment naar een ander compartiment rijden om daar verschillende bedrijven te bevoorraden, mits het transport van en naar het andere compartiment rechtstreeks gebeurt. De vervoerder dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid vervoerde diervoeders en herkomst ruwvoer, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer. Bij het verlaten van het terrein dienen de wielkasten en voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol).

- Vervoer ruwvoer binnen het eigen bedrijf is toegestaan. Indien het ruwvoer niet op het huiskavel ligt, en de openbare weg gebruikt moet worden, dient aan de hierboven vermelde voorwaarden voldaan te worden.

Buiten de restricties vallen:

- Rechtstreeks vervoer van verpakte voeders voor vee en pluimvee van detailhandelaar naar consument
- vervoer van voeders voor vee en pluimvee via schepen op de binnenwateren
- Het vervoer van kant en klaar petfood
- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken
- Vervoer van vochtrijke veevoeders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen.

4.4.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met evenhoevigen het bedrijfsgebouwe niet betreden. Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgebouwe geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgebouwe. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgebouwe tussen de evenhoevigen en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gebouwe met evenhoevigen. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgebouwe. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden tussen woon- en bedrijfsgebouwe geldt het bezoekersverbod voor het gehele bedrijf.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer en andere noodhulpdiensten en hun materieel.
- Personen die het pluimvee volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Personen die de rauwe melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden ter verhelping van situaties waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/mestzakken/noodvoorziening stalling.

Bezoekers van het bedrijfsgebouwe dienen zich te houden aan een door de RVV goedgekeurd hygiëneprotocol, waarin onder andere is opgenomen dat auto's van bezoekers aan de openbare weg blijven of indien dit onmogelijk is goed gereinigd en ontsmet worden bij het verlaten van het bedrijf.

De HBD-regeling blijft van toepassing. Daarnaast dient de bezoeker bij het betreden en verlaten van het bedrijf/stal R&O te ondergaan. De eigenaar houdt een register bij van de bezoekers teneinde, indien nodig, de personen te kunnen traceren.

Er dient zo veel mogelijk gebruik gemaakt te worden van de gereedschappen aanwezig op het bedrijf. Indien dit niet mogelijk is dienen de gereedschappen gereinigd en ontsmet te worden vooraleer deze het bedrijf verlaten.

Indien van bovengenoemde personen tevens ook het voertuig op het terrein moet komen dienen de wielkasten alsmede de voorwerpen gereinigd en ontsmet te worden alvorens het terrein/bedrijf te verlaten. Betreffende persoon dient een register bij te houden met vermelding van het adres en plaats van het bezochte bedrijf, de hoeveelheid opgehaalde of afgeleverde goederen, de gereden route en datum en tijdstip van het vervoer.

4.4.8 Deconstructiemateriaal

Voor het ophalen van deconstructiemateriaal van slachterijen en bedrijven zonder evenhoevigen gelden geen aparte restricties.

Deconstructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen mag opgehaald worden mits het transport plaatsvindt onder hygiënische condities, R&O plaatsvindt bij aankomst en vertrek van het bedrijf en de inzittende R&O maatregelen neemt bij het in- en uitstappen. Deconstructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen mag slechts opgehaald worden binnen het compartiment.

4.4.9 Vervoermiddelen

Behoudens bovenvermelde uitzonderingen is de aanwezigheid van ongeladen vervoermiddelen bestemd of kennelijk bestemd voor het vervoer van vee, rauwe melk, voeders (waaronder begrepen ruwvoer) en deconstructiemateriaal op een bedrijf met evenhoevigen in een ander compartiment verboden.

5 Afbouw maatregelenpakketten

In dit hoofdstuk wordt voor de betreffende categorieën van maatregelen aangegeven hoe er trapsgewijs kan worden afgebouwd. Die categorieën waarvoor het eerst afgebouwd kan worden, staan als eerste genoemd.

5.1 Bezoekers

Steeds als er maatregelen worden afgebouwd, moet gekeken worden of de bezoekersregeling moet worden aangepast. Wanneer er een goede scheiding is tussen het woon- en bedrijfsgebied en tussen het bedrijfsgebied met en het bedrijfsgebied zonder evenhoevigen, komt een bedrijf eerder voor de afbouw van de bezoekersregeling in aanmerking.

5.2 Deconstructiemateriaal

Alleen het ophalen van deconstructiemateriaal voor bedrijven met evenhoevigen is gecompartmenteerd. Tevens gelden er extra R&O en controle maatregelen voor het ophalen van deconstructiemateriaal van bedrijven met evenhoevigen. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komen de controlemaatregelen en het R&O-protocol te vervallen.

5.3 Diervoeders

Alleen het vervoer van voeders voor vee en pluimvee naar bedrijven met evenhoevigen is gecompartmenteerd. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registerplicht en het R&O-protocol te vervallen.

5.4 Melk

Ophalen van rauwe melk en melkmonsters binnen een compartiment en afvoer naar de dichtstbijzijnde melkfabriek cq. een centraal melkcontrolelab in of buiten het compartiment is toegestaan, ongeacht de situatie binnen het compartiment. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registerplicht en het R&O-protocol te vervallen.

5.5 Mest

Onderscheid dient gemaakt te worden in mest van evenhoevigen en van niet evenhoevigen diersoorten. Voor niet evenhoevige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden mits controle door de AID mogelijk is. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registerplicht en het R&O-protocol te vervallen.

5.6 Levende producten

De levering van levende producten (sperma) van evenhoevigen is in principe niet gecompartmenteerd. Levering is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bestemmingsadres.

Bij opheffing van het B/T-gebied mag een KI-station ook vanuit dit gebied weer leveren. Ten slotte mag ook weer op het bedrijf geleverd worden.

5.7 Pluimvee

Voor het vervoer van pluimvee gelden in het vrije compartiment weinig restricties. Uiteindelijk zullen ook de restricties voor het vervoer van pluimvee van een bedrijf met evenhoevigen opgeheven worden.

5.8 Vee

Onderscheid dient gemaakt te worden in de evenhoevigen en niet gevoelige diersoorten. Voor niet gevoelige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de niet gevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met evenhoevigen worden gehouden. In tweede instantie bepaalt de aard en virulentie van de virusstam welke diersoort van de evenhoevigen het meest gevaarlijk zijn voor verspreiding van het virus. Hier dient in de

bestrijdingsstrategie en afbouw van maatregelen rekening gehouden te worden. De vervoersbeperkingen voor de diersoort met het minst risico worden eerder versoepeld. Uitzonderingen in de beperkende maatregelen zijn gebaseerd op dierenwelzijn vb. hoogdrachtige ooien doch dit is wederom afhankelijk van het seizoen en regio waar de uitbraak plaatsvindt.

Algemeen gesteld start de versoepeling met het toestaan van de afvoer van slachtdieren naar een slachthuis en transporten van bedrijf naar bedrijf met dien verstande dat de transporten 1 op 1 plaatsvinden. Voor slachthuizen betekent dit in relatie tot de slachtcapaciteit het dichtstbijzijnde slachthuis, eerst alleen binnen het betreffende compartiment (waarbij het vervoer in vrije compartimenten vanzelfsprekend eerder toegestaan zal worden dan in het besmette compartiment). Later kan, afhankelijk van de slachtcapaciteit een uitzondering gemaakt worden voor het vervoer van evenhoevigen via een aangewezen route naar een aangewezen slachthuis buiten het compartiment.

Voor het vervoer van een bedrijf naar bedrijf geldt dat beide bedrijven in hetzelfde compartiment gelegen moeten zijn. De voertuigen waarmee deze dieren getransporteerd worden moeten na ieder transport gereinigd en gedesinfecteerd worden op een geregistreerde wasplaats. Later kan dit uitgebreid worden tot het toestaan van transporten tussen de vrije compartimenten.

M.b.t. het verzamelen van dieren (markten, verkopen, veilingen, shows en andere evenementen) wordt voor de afbouw van beperkende maatregelen ook rekening gehouden met het feit welke diersoort van de evenhoevigen het meest gevaarlijk zijn voor verspreiding van het virus. Het verzamelen van de minst risicovolle gevoelige diersoorten wordt in een eerder stadium toegestaan doch later dan het opheffen van de vervoersbeperkingen voor betreffende diersoort. Op het einde van de afbouw wordt het verzamelverbod van de overige gevoelige diersoorten opgeheven.

6 Bijlagen

Bijlage 1: Afkortingen en DefinitiesAID:

Algemene Inspectiedienst

Basisoverleg

Overleg ter informering over de uitvoering van de bestrijding in crisistijd.

B/T-gebied:

Beschermings- en toezichtsgebied

CIDC

Centraal Instituut voor Dierziekte Controle Lelystad, nationaal referentielaboratorium.

CVO:

Chief Veterinary Officer

Diercontactbedrijven

Bedrijven die in de risicovolle periode dieren hebben ontvangen van of geleverd aan het besmette bedrijf

GWWD

Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren

HBD

Regeling inzake hygiëne voorschriften besmettelijke dierziekten

Deze regeling beoogt het risico op de verspreiding van dierziekten door middel van vervoermiddelen te voorkomen. Na iedere lossing van een veewagen moet de wagen gereinigd en ontsmet worden. Op deze manier kunnen zich alleen schone lege veewagens op de openbare weg bevinden.

LNV:

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

MKZ

Mond- en Klauwzeer

Mond- en klauwzeergevoelige diersoorten:

Alle evenhoevigen (runderen, schapen, geiten, varkens, herten etc.) olifanten en egels.

Natuurdieren:

- niet-gehouden, niet-lokatiegebonden dieren:
dieren waar mensen geen beschikkingmacht over hebben, veelal ook aangeduid als wild (bijv. wilde zwijnen, herten en reeën)
- niet-gehouden, lokatiegebonden dieren:
Dit betreft grazers in de Oostvaardersplassen en de Imbosch en dieren in andere natuurgebieden conform definiëring leidraad grote grazers
- gehouden, (niet) lokatiegebonden dieren:
b.v. schaapskuddes, grazers in natuurterreinen tbv vegetatiebeheer, kinderboerderijen
- diertuindieren
- dieren die voorkomen op de rode lijst van beschermde diersoorten, of die vallen onder het CITES-verdrag.

Overleg Natuur en Dierziekten

Communicatie met betrokken natuur organisaties onder leiding van Directie Natuur.

PCR

Polymerase Chain reaction

Pelsdieren

Wat betreft de bestrijding van besmettelijke dierziekten behoren pelsdieren tot een aparte categorie dieren en vallen zij dus niet onder vee of pluimvee (GWWD artikel 15.1).

Risicovolle periode

De periode waarin een besmetting met mond- en klauwzeer aanwezig kan zijn op een bedrijf/bij een dier voordat deze opgemerkt wordt (vergelijk incubatietijd).

RBD

Regeling bedrijfscontrole dierziekten

Deze regeling geeft de mogelijkheid om met een bepaalde frequentie veebedrijven te onderzoeken op bepaalde dierziekten. Op deze manier kunnen deze besmettelijke dierziekten in een vroeg stadium worden ontdekt. Op dit ogeblik gebeurt dit op voor varkenspest en blaasjesziekte bij varkensbedrijven

RVL

Regeling vervoersbeperkingen varkens

Met Regeling Varkensleveringen wordt het aantal en het type contacten dat professionele varkenshouderijen met andere varkensbedrijven mogen hebben beperkt en gestructureerd. Op deze wijze wordt het risico van de verspreiding en insleep van besmettelijke dierziekten beperkt.

Regeling bijeenbrengen van dieren

Regeling betreffende het bijeenbrengen van dieren (GWWD)

R&O:

Reiniging en ontsmetting. Het schoonmaken en vervolgens ontsmetten van vervoermiddelen, gebouwen of materiaal.

RVV:

Rijksdienst voor keuring van Vee en Vlees

Vaccinatiebeslisboom

De basis voor de bepaling of een vaccinatiegebied van 1 of 2 km wordt ingesteld is de "Beslisboom ter ondersteuning van de bestrijding van een uitbraak van mond- en klauwzeer". (29-05-2001, ID- Lelystad)

Bijlage 2: Toepassingsmogelijkheden melk

- Vernietigen van de melk
- Extra behandeling(en) volgens Beschikking
- Geen extra behandeling(en)

Vernietigen van de melk

- Melk afkomstig van een besmet bedrijf
- Melk afkomstig van verdachte bedrijven die binnen een straal van 1 km rondom de besmette haard gelegen zijn en zonder voorafgaande vaccinatie preventief geruimd worden
- Melk afkomstig van verdachte bedrijven die preventief geruimd worden om de volgende redenen:
 - ✓ Hoog-risicocontactbedrijven (oa. diercontactbedrijven)
 - ✓ Ernstige klinische verschijnselen

Extra behandeling(en) volgens Beschikking

- Melk afkomstig van verdachte bedrijven waarvan de dieren gevaccineerd zijn
- Melk afkomstig van gevaccineerde dieren, niet verdachte bedrijven
- Melk afkomstig van bedrijven gelegen in een toezichtsgebied
- Melk afkomstig van verdachte bedrijven, gelegen buiten een ingesloten gebied, die niet direct preventief geruimd worden (in afwachting van de uitslag van het mond- en klauwzeer-onderzoek)

Geen extra behandeling(en)

- Melk afkomstig van bedrijven gelegen in een compartiment met besmette haard
- Melk afkomstig van bedrijven gelegen in een vrij compartiment
- Melk afkomstig van bedrijven gelegen in een vervoersverbodgebied

Vergoeding

De vergoeding van de vernietigde melk van besmette bedrijven en van ernstig verdachte bedrijven die preventief geruimd worden zal plaatsvinden op basis van de werkelijke waarde van de melk.

Bijlage 3: Tabel boerderijzuivel

PRODUKTIE

	Besmet bedrijf	Verdacht bedrijf	Vaccinatiegebied	Beschermingsgebied	Toezichtsgebied	Besmet compartiment	Vrij compartiment	Annex gebieden
Melk	Destructie	Destructie	Behandeling*	Behandeling*	Behandeling*	Geen restricties	Geen restricties	EU Beschikking
Producten	Destructie	Afwachten	Van behandelde melk**	Van behandelde melk**	Van behandelde melk**	Geen restricties	Geen restricties	EU Beschikking

* op basis van richtlijn en beschikkingen

** behandeling heeft soms tot gevolg dat sprake is van een product (b.v. yoghurt)

VERKOOP

	Besmet bedrijf	Verdacht bedrijf	Vaccinatiegebied	Beschermingsgebied	Toezichtsgebied	Besmet compartiment	Vrij compartiment	Annex gebieden
Melk	Nee	Nee	Ja***	Ja***	Ja***	Ja***	Ja***	EU Beschikking
Producten	Nee	Nee	Ja***	Ja***	Ja***	Ja***	Ja***	EU Beschikking

*** Verkoop is toegestaan onder de voorwaarden een stringente bezoekersregeling. Dit betekent onder andere dat erf en winkel strikt gescheiden moeten zijn. (zie bijlage 3)

VOORRAAD

	Besmet bedrijf	Verdacht bedrijf	Vaccinatiegebied	Beschermingsgebied	Toezichtsgebied	Besmet compartiment	Vrij compartiment	Annex gebieden
Melk	Nee	Afwachten	Ja	ja	ja	ja	ja	EU Beschikking
Producten	Nee	Afwachten	Ja	ja	ja	ja	ja	EU Beschikking

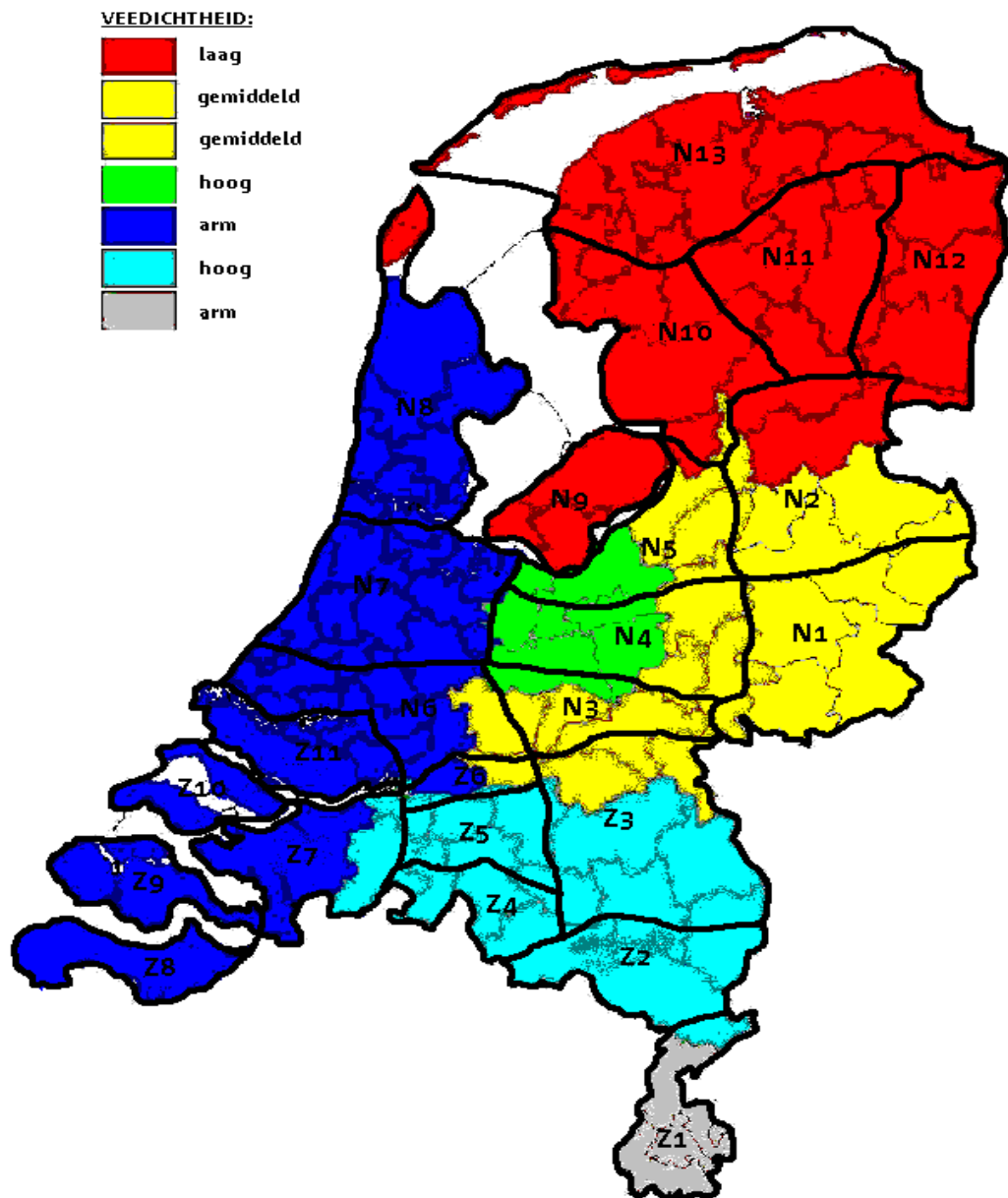
Bijlage 4: Compartimenten en veedichtheidOpbouw compartimenten

De vaste compartimenten zijn de basis voor de vorming van geclusterde compartimenten. De vaste compartimenten zijn op de volgende wijze tot stand gekomen:

- Nederland is ingedeeld in Noord en Zuid met de rivier de Waal als scheiding.
- Het zuidelijk en noordelijk deel wordt vervolgens in 7 regio's ingedeeld. De grootte is gebaseerd op dierdichtheden. Bij het indelen van deze gebieden naar de 7 regio's is reeds rekening gehouden met de handhaafbaarheid van de grenzen door te kiezen voor grote snelwegen en natuurlijke grenzen:
 - Het noordelijk deel wordt ingedeeld in 4 regio's.
 - Het zuidelijk deel wordt ingedeeld in 3 regio's.
- De regio's worden verder onderverdeeld in compartimenten waarbij opnieuw rekening wordt gehouden met de handhaafbaarheid door te kiezen voor natuurlijke grenzen en snelwegen/grote secundaire wegen:
 - Het zuidelijk deel behelst in totaal 11 compartimentdelen
 - Het noordelijk deel behelst in totaal 13 compartimentdelen.

Door bovengenoemde opzet is het mogelijk adequaat in te spelen op alle mogelijke situaties tijdens een uitbraak van een besmettelijke dierziekte.

Figuur 1: Indeling Compartimenten Nederland

Bijlage 5 : Criteria voor het scheiden van bedrijfsgedeelten/bedrijfstakingen

De scheiding van woongedeelte en bedrijfsgedeelte en de scheiding van de verschillende bedrijfstakingen binnen een bedrijf vormen het uitgangspunt voor de toepassing van de bezoekersregeling. Tevens vormen deze de basis voor het aanmerken van een bedrijf als gescheiden of niet, en voor het scheiden van bedrijfsgedeelte en boerderijzuivelwinkel.

Het schone weg/vuile weg principe zal moeten zijn doorgevoerd voordat sprake kan zijn van een scheiding.

De belangrijkste criteria zijn in dat opzicht:

- 1) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om van de dierverblijven met gevoelige dieren zonder omkleden en wassen naar bedrijfstakingen met ongevoelige dieren of bedrijfstakingen zonder dieren te gaan.
- 2) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om zonder omkleden en wassen in contact te komen met gevoelige dieren (bezoekers en medewerkers).
- 3) Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om gereedschappen en/of materialen te verplaatsen tussen de dierverblijven met gevoelige dieren en bedrijfstakingen met ongevoelige dieren of bedrijfstakingen zonder dieren, zonder reiniging en desinfectie van deze gereedschappen en/of materialen.
- 4) De loop- en transportlijnen in het 'schone weg' bedrijfsdeel (met gevoelige dieren) en in het 'vuile weg' bedrijfsdeel (ongevoelige dieren, zuivelwinkel) mogen elkaar niet kruisen.

Het invullen van een dergelijke fysieke scheiding kan al permanent aanwezig zijn op een bedrijf (hygiënesluizen), dan wel in potentie aanwezig zijn en tijdelijk doorgevoerd worden tijdens de mond- en klauwzeer-epidemie (afscheiding/tijdelijke herlokatie zuivelwinkel).

Gemengde bedrijven en boerderijzuivelwinkels dienen vooraf een ontheffing aan te vragen, op grond van de bovengenoemde 4 criteria. Uitsluitend bedrijven MET een dergelijke ontheffing kunnen tijdens een mond- en klauwzeer-uitbraak als verschillende units gezien kunnen worden.

Bijlage 6 : Procedure bij beleidsbesluitenVaccinatie

Het voornemen van het besluit door crisisstaf om tot noodenting over te gaan moet op grond van artikel 13, derde lid, tweede en derde alinea, van richtlijn 85/511/EEG via de procedure van het Permanent Veterinair Comité aan de Europese Commissie worden gemeld. Bij voorkeur dient dit schriftelijk te geschieden.

Opkoop

Twee mogelijkheden: of het instellen van een nationale opkoopregeling en die melden bij de Europese Commissie als staatssteun of het indienen van een verzoek om een communautaire opkoopregeling in het kader van de Europese marktordening. In beide gevallen dient meteen contact opgenomen te worden met de Europese Commissie. De opkoop is afhankelijk van instemming door de Commissie.

Algemeen

Waar nationale crisismaatregelen zijn gebaseerd op de vrijwaringsbepalingen van de handelsrichtlijnen 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG of 97/78/EG dienen deze maatregelen zo spoedig mogelijk gemeld te worden aan de Europese Commissie.

Bijlage 7: Welzijnsmaatregelen

Beleidsbeslissingen opkoopregeling

Welke dieren worden opgekocht?

- Opkoop vindt plaats indien dit noodzakelijk is op grond van dierwelzijnseisen. Deze eisen zijn beschreven in de nota van de Raad voor Dier Aangelegenheden.
- Het betreft hier de volgende diercategorieën:
 - Zeer jonge biggen (3-18 dagen)
 - geitebokjes op melkgeitenbedrijven
 - geitebokken op mestbedrijven
 - witvleeskalveren
 - biggen (23 kg)
 - mestvarkens (115 kg)

Wanneer wordt opgekocht?

- Vooralsnog zal in elk B/T gebied per direct een fokverbod in gaan.
- Vooralsnog zal in elk B/T gebied ook per direct de opkoop van zeer jonge biggen van start gaan.
- Geitebokjes op melkgeitenbedrijven in het B/T gebied moeten, afhankelijk van de mogelijkheden voor opvang op het bedrijf, z.s.m. opgekocht worden.
- De geitebokken op mestbedrijven in het B/T gebied moeten, indien voorzien kan worden dat ze niet binnen de normale slachttermijn (6 weken) verhandeld kunnen worden, z.s.m. opgekocht worden.
- Witvleeskalveren moeten, indien voorzien kan worden dat ze niet binnen de normale slachttermijn (28 weken) verhandeld kunnen worden, z.s.m. opgekocht worden
- Opkoop van biggen en mestvarkens zal op zijn vroegst na 6 weken plaatsvinden.

Vergoeding

- Voor zowel het fokverbod als de diverse opkoopregelingen geldt dat hier een redelijke doch niet te hoge vergoeding tegenover zal staan. Deze vergoeding en de voorwaarden waaronder de diverse regelingen uitgevoerd moeten worden zullen zoveel mogelijk nu reeds afgestemd te worden met betrokkenen in Brussel.

Bijlage 8 : Paardenhouderij**1. Levensbedreigende situaties**

Ten alle tijde is ontheffing mogelijk om paarden tijdens de standstill of afkomstig van verdachte of besmette bedrijven, die in levensbedreigende situatie behoefte hebben aan professionele hulp in een daarvoor ingerichte kliniek waar zich uitsluitend paarden bevinden, te vervoeren naar een dergelijke kliniek, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- alleen op attest van de practicus;
- alleen met toestemming van de kliniek;
- melding vooraf aan de RVV;
- alleen paarden met een identificatie (chip, schets desnoods ter plekke);
- het paard moet een minimale periode op de kliniek blijven (3 weken);
- het paard moet vervoerd worden met een uitsluitend voor paarden geschikt en herkenbaar vervoermiddel (paardentrailer of paardenvrachtwagen);
- het vervoermiddel waar paarden in vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet te worden;

2. Algehele standstill (72 uur) geldt ook voor alle paarden

Uitgezonderd situaties beschreven onder punt 1.

3. Vervoer paarden

Indien het vervoer van paarden wordt toegestaan zal dit ten alle tijden plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

- het paard moet vervoerd worden met een uitsluitend voor paarden geschikt en herkenbaar vervoermiddel (paardentrailer of paardenvrachtwagen);
- het vervoermiddel waar paarden in vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet te worden (op basis van een door de RVV goedgekeurd hygiëne-protocol)
- Op basis van een "eigen verklaring" moet vastgesteld worden of een herkomst bedrijf al dan niet evenhoevigen heeft.

Buiten B/T-gebieden**Herkomstbedrijf zonder evenhoevigen**

- Paarden mogen vervoerd worden naar een ander bedrijf waar uitsluitend paarden worden gehouden.
- Paarden mogen naar een ander bedrijf vervoerd worden waar evenhoevigen worden gehouden onder de aanvullende voorwaarde dat het transport geregistreerd wordt.
- Paarden mogen ook aan de teugel, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg.
- Het weiden van paarden, loslaten, rijden en trainen is toegestaan.

Herkomstbedrijf met evenhoevigen

- Paarden mogen vervoerd worden naar een ander bedrijf, onder de aanvullende voorwaarden dat het transport geregistreerd wordt en het paard gereinigd en ontsmet.
- Paarden mogen ook aan de teugel, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg, met herkomst en bestemming eenzelfde adres.
- Het weiden van paarden op eigen percelen, en het loslaten, rijden en trainen in een eigen bak, is toegestaan.

Binnen B/T-gebieden**Herkomstbedrijf zonder evenhoevigen**

- Paarden mogen vervoerd worden naar een ander bedrijf waar uitsluitend paarden worden gehouden binnen en buiten het B/T gebied onder de aanvullende voorwaarde dat het transport geregistreerd wordt.
- Alleen indien dit noodzakelijk transport betreft en op basis van een ontheffing van de RVV mogen paarden naar een ander bedrijf vervoerd worden waar evenhoevigen worden gehouden binnen en buiten het B/T gebied.

- Paarden mogen niet aan de teugel, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg.
- Het weiden van paarden op eigen percelen zónder dat de openbare weg wordt overschreden en het loslaten, rijden en trainen in een eigen bak, is toegestaan.

Herkomstbedrijf met evenhoevigen

- Paarden mogen gedurende 30 dagen na laatste uitbraak niet vervoerd worden. Daarna onder de aanvullende voorwaarden:
 - Ontheffing RVV
 - Registratie transport
 - Reinigen en desinfectie [paard]
- Paarden mogen éénmalig het T-gebied verlaten onder de aanvullende voorwaarden:
 - Ontheffing RVV
 - Registratie transport
 - Reinigen en desinfectie paard
 - Alleen naar een bedrijf zonder evenhoevigen buiten het T-gebied.
- Paarden mogen niet aan de teugel, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg.
- Het weiden van paarden op eigen percelen zónder dat de openbare weg wordt overschreden en het loslaten, rijden en trainen in een eigen bak, is toegestaan

Besmet/verdacht bedrijf

- Paarden mogen niet vervoerd worden.
- Het weiden van paarden op eigen percelen zónder dat de openbare weg wordt overschreden, en het rijden in een eigen bak, is toegestaan nadat de verdachte of besmette dieren geruimd zijn.

4. Winning en vervoer sperma

- **Besmet/verdacht bedrijf**
Winning van sperma is verboden.
Afvoer van sperma is verboden
- **Alle andere spermawinstations**
 - Winning en afvoer van sperma is toegestaan, mits er geen contact is tussen de hengsten en evenhoevigen.
 - Transport van sperma is zonder voorwaarden toegestaan bij levering aan een bedrijf zonder evenhoevigen. Bij levering aan een bedrijf met evenhoevigen is levering toegestaan mits er een fysieke scheiding is tussen evenhoevigen en plaats waar de merries worden gehouden, of indien sperma wordt afgeleverd aan de openbare weg.

5. A. Bezoek van eigenaren of manegeklanten, inseminator en hoefsmid

Buiten B/T-gebieden

- Bedrijven zonder evenhoevigen:
Bezoek is toegestaan zonder nadere voorwaarden.
- Bedrijven met evenhoevigen
Bezoek is toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - fysieke scheiding tussen evenhoevigen en paarden
 - zie bezoekersregeling

Binnen B/T-gebieden

- Bedrijven zonder evenhoevigen
Bezoek is zonder voorwaarden toegestaan.
- Bedrijven met evenhoevigen
Bezoek is toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - fysieke scheiding tussen evenhoevigen en paarden
 - zie bezoekersregeling

Besmette/verdachte bedrijven

- Paarden mogen niet bezocht worden.

B. Bezoek van dierenarts

Buiten B/T-gebieden

- Bedrijven zonder evenhoevigen:
Bezoek is toegestaan zonder nadere voorwaarden.
- Bedrijven met evenhoevigen
Bezoek is toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - Zie bezoekersregeling

Binnen B/T-gebieden

- Bedrijven zonder evenhoevigen
Bezoek is zonder voorwaarden toegestaan.
- Bedrijven met evenhoevigen
Bezoek is toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - Zie bezoekersregeling

Besmette/verdachte bedrijven

- Bezoek in beginsel verboden, uitgezonderd levensbedreigende situaties

6. Verzamelverbod

Het verzamelverbod geldt alleen voor paarden afkomstig van bedrijven in de B/T-gebieden. Buiten het B/T gebied mogen paarden voor korte of langere tijd verzameld worden met de beperking dat verzameling niet mag op bedrijven met evenhoevigen. Voor het vervoer van de paarden gelden wel de boven opgeschreven voorwaarden.

7. Sport en evenementen

Evenementen met paarden die niet op terreinen met evenhoevigen en buiten de B/T-gebieden plaatsvinden kunnen doorgang vinden. Voor het vervoer van de paarden gelden wel de boven opgeschreven voorwaarden.

8. Toeleveranciers (krachtvoer, hooi en stro)

Zie maatregelpakket betreffende gebied/compartiment

9. Afvoer van mest

Zie maatregelenpakket betreffende gebied/compartiment

10. Export/import

Conform de EU-regels.

Bijlage 9 : Dierentuinen en rode lijst/CITES soortenMaatregelen m.b.t. dierentuindieren en rode lijst/CITES soorten**Binnen ruimingsgebied**

- Vaccineren en laten leven van de diersoorten vermeld op de rode lijst en/of de CITES-soorten
- Doden van de overige mond- en klauwzeer-gevoelige dieren
- Sluiten van de dierentuinen en dierenparken

Binnen B/T-gebied:

- Vaccineren en laten leven van alle rode lijst en/of CITES soorten
- Sluiten van de dierentuinen en dierenparken

Buiten BT-gebied:

- Op vrijwillige basis vaccineren en laten leven van de diersoorten vermeld op de rode lijst en/of CITES-soorten conform de richtlijnen en protocol OIE
- Bij toepassing van vaccinatie:
 - sluiten van de dierentuinen en dierenparken
- Bij geen toepassing van vaccinatie:
 - R&O regime bij toegangspoorten
 - Isoleren van mond- en klauwzeer-gevoelige dieren van het publiek

Maatregelen m.b.t. dierentuindieren en rode lijst/CITES soorten in de fase van buitengewone omstandigheden:**Binnen vaccinatiegebied:**

- Vaccineren van alle mond- en klauwzeer-gevoelige dieren
- De gevaccineerde dieren na 30 dagen testen op dragerschap van het veldvirus
- Indien er positieve dieren gevonden worden:
- Alle positieve dieren ruimen (ook rode lijst en/of CITES-soorten)
 - Dieren die niet positief zijn, en wel vermeld zijn op de rode lijst en/of de CITES-soorten, laten leven
 - ruimen van de overige gevaccineerde mond- en klauwzeer-gevoelige dieren
 - Bij een dubieuze uitslag worden de positieve dieren geruimd en de overige dieren worden hertest
- Sluiten van de dierentuinen en dierenparken

Binnen T-gebied:

- Vaccineren en laten leven van alle mond- en klauwzeer-gevoelige dieren
- Sluiten van de dierentuinen en dierenparken

Buiten T-gebied:

- Op vrijwillige basis vaccineren en laten leven van de diersoorten vermeld op de rode lijst en CITES-soorten conform de richtlijnen en protocol OIE
- Bij toepassing van vaccinatie:
 - sluiten van de dierentuinen en dierenparken
- Bij geen toepassing van vaccinatie:
 - R&O regime bij toegangspoorten
 - Isoleren van mond- en klauwzeer-gevoelige dieren van het publiek

Bijlage 10: Samenstelling diverse overlegstructurenCrisisstaf

Basissamenstelling:
Secretaris Generaal
Directeur Generaal
Directeur Voorlichting
Coördinerend Directeur Departementaal Beleidsteam
Coördinerend Crisismanagement SAL
Coördinerend Regiodirecteur

Facultatief, afhankelijk van de crisis:

Chief Veterinary officer
Betrokken Regio Directeur
Directie Landbouw
Directie Natuur
Directie Industrie en Handel
Directie Internationale Zaken
Directie Juridische Zaken
Directie Voedingsmiddelen en Veterinaire Aangelegenheden
Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV)
Algemene Inspectie Dienst (AID)
Laser

Basisoverleg

Directie Voorlichting
Directie Juridische Zaken
Directie Natuur
Directie Landbouw
Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV)
Algemene Inspectie Dienst (AID)
Voedsel en Waren Autoriteit (VWA),
Land en Tuinbouworganisatie (LTO),
Produktschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE)
Produktschap Zuivel (PZ)
Produktschap Diervoeder (PD)
Nepluvi
Anivei
Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV),
Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV),
Werkgroep Professionele Schapenhouderij (WPS),
Amalthea
Nederlandse Bond voor Handel in Vee (NBHV),
Transport en Logistiek Nederland (TLN),
Groep Nederlandse Veemarkten,
Veeopro,
Bond van Waaghouders,
Nederlandse Veeverbeterings Organisatie,
Cumela,
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi),
Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV),
Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO),
Rendac,
Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD),
Centraal Instituut voor Dierziekten (CIDC),
Gezondheidsdienst voor Dieren (GD),
Inter Provinciaal Overleg (IPO),
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG),
Dierenbescherming,
Nederlandse Bond voor Hobbydierhouders (NBvH),
Nederlandse Vereniging voor Dierentuinen (NVD),
Stichting Kinderboerderijen,
Consumentenbond,

Overleg Natuur en Dierziekten

Natuur Monumenten
De Landschappen
Staats Bosbeheer
Bosschap
Federatie Particulier Grondbezit
Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging
Ministerie van Defensie

Betrokken LNV directies

Directie Voorlichting
Directie Kabinet
Directie Juridische zaken
Directie Landbouw
Directie Natuur
Directie Industrie en Handel
Directie Groene Ruimte en Recreatie
Directie Financieel en Economische Zaken
Directie Internationale zaken
Directie Voedingsmiddelen en Veterinaire Aangelegenheden
Regiodirecties
Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV)
Algemene Inspectie Dienst (AID)
Laser